



ÁLLAMI  
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

2018.

# ELEMZÉS



## A magántőke bevonásának hatásai a felsőoktatási képzési rendszerre

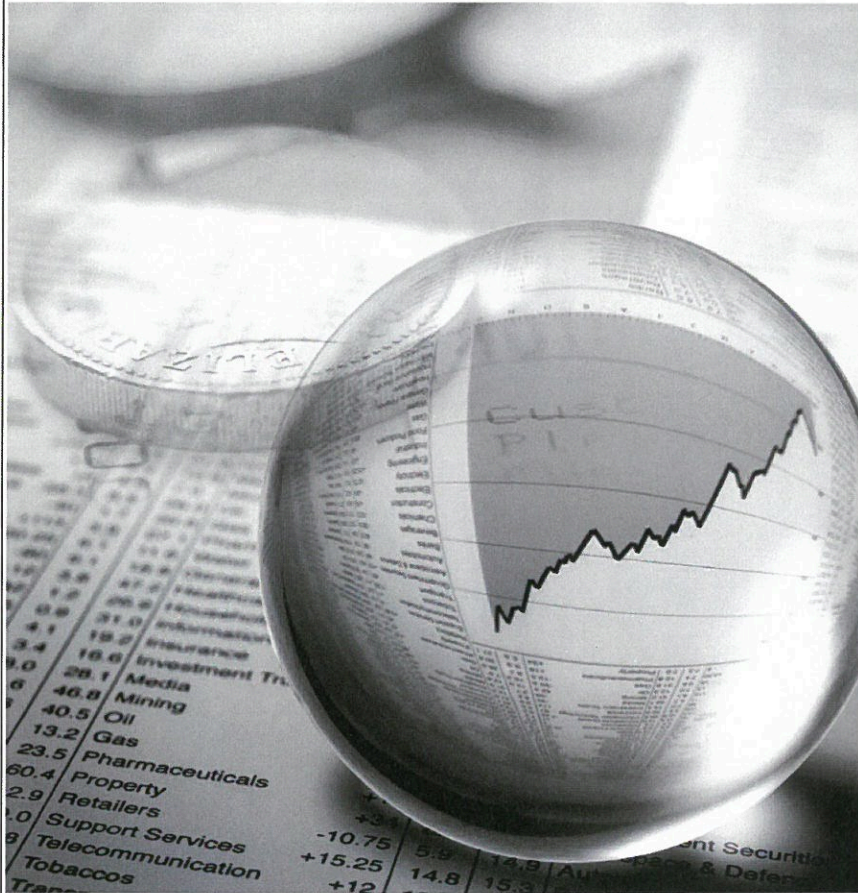
*A duális képzési rendszer tapasztalatai*



ÁLLAMI  
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉSE

# ELEMZÉS



## A magántőke bevonásának hatásai a felsőoktatási képzési rendszerre

*A duális képzési rendszer tapasztalatai*

ENGEDÉLYEZŐ:



Domokos László elnök

## Készítették:

RENKÓ ZSUZSANNA projektvezető

BEKE ANDREA számvevő vezető főtanácsos

## Az elemzés elkészítését felügyelte:

PROF. DR. NÉMETH ERZSÉBET felügyeleti vezető

## Iktatószám:

EL-0794-026/2018

Az Elemzés  
az interneten  
a [www.asz.hu](http://www.asz.hu)  
oldalon  
olvasható.

## Kiadja az Állami Számvevőszék

## TARTALOM

▶	<b>VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ .....</b>	<b>4</b>
▶	<b>A FELŐOKTATÁSI RENDSZER ÁTALAKULÁSA .....</b>	<b>6</b>
	Az európai felsőoktatási rendszer .....	6
	A magyar felsőoktatási rendszer .....	6
	A duális képzés .....	8
▶	<b>A FELŐOKTATÁSI RENDSZER JOGSZABÁLYI HÁTTERE .....</b>	<b>10</b>
	A képzés szerkezetére vonatkozó szabályok .....	10
	A felsőoktatás finanszírozására vonatkozó szabályok .....	11
	A duális képzést meghatározó jogszabályi környezet .....	12
▶	<b>AZ ELEMZÉS MÓDSZEREI .....</b>	<b>14</b>
▶	<b>A FELŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK .....</b>	<b>16</b>
	A felsőoktatásban résztvevők számának alakulása .....	16
	A felsőoktatási intézmények bevételei .....	17
	A felsőoktatási intézmények kiadásai .....	20
▶	<b>A DUÁLIS KÉPZÉSEK .....</b>	<b>22</b>
	A duális képzési szerződések .....	22
	A duális képzésben résztvevő hallgatók száma .....	23
	A duális képzéssel kapcsolatban a felsőoktatásba bevont magántőke .....	25
	A duális képzések kiadásai .....	25
	A duális képzés teljesítményének intézmények általi mérése .....	26
▶	<b>KÖVETKEZTETÉSEK .....</b>	<b>29</b>
▶	<b>IRODALOMJEGYZÉK .....</b>	<b>31</b>
▶	<b>MELLÉKLETEK .....</b>	<b>33</b>
	1. számú melléklet .....	33
	2. számú melléklet .....	36
	3. számú melléklet .....	42
	4. számú melléklet .....	43
	5. számú melléklet .....	44

## VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ



Az Állami Számvevőszék tevékenységében az ellenőrzések mellett fokozott hangsúlyt kapnak az elemzések, melyek célja, hogy támogassák az integritás alapú, átlátható és elszámoltatható és eredményes közpénzfelhasználás megteremtését.

A magyar felsőoktatási rendszert 2012-től az európai felsőoktatási rendszer mintájára alakították ki. Megváltoztatták a finanszírozási struktúrát, kiépítették a többciklusú, háromszintű bolognai rendszert, és elkezdődött a duális képzés a felsőoktatásban is. A képzés átalakításától azt várták, hogy a gazdaság elvárásaihoz jobban igazodó, az állam számára olcsóbb képzési rendszer alakul ki. Elemzésünk célja annak értékelése volt, hogy fenti célok megvalósultak-e. Célunk elsősorban a felsőoktatási szektorba bevont magántőke nagyságrendjének kimutatása, elemzése, a pozitív hatások, valamint a kockázatok feltárása volt. Elemzésünkben emellett helyzetjelentést kívántunk adni a duális képzési rendszer kialakításáról, az eddig megtett intézkedések hatásairól, következményeiről.

Az elemzés a Magyar Államkincstár, a Központi Statisztikai Hivatal, az Oktatási Hivatal által közzétett adatokat, a zárószámadási törvények fejezeti indoklásait, illetve az Állami Számvevőszék felsőoktatással kapcsolatos jelentéseit, elemzéseit és tanulmányait használva értékelte az állami fenntartású felsőoktatási intézmények 2012 és 2016 közötti pénzügyi-számviteli és statisztikai adatait.

Az elemzés rámutat, hogy míg az állami felsőoktatási képzésre fordított költségvetési támogatások folyamatosan növekedtek, a vállalkozói szférából bevont pénzeszközöknek mind a volumene (17 Mrd Ft-ról 12,8 Mrd Ft-ra), mind az aránya (3,6%-ról 1,8%-ra) csökkent. A finanszírozás súlypontja megváltozott: a normatív finanszírozás csökkenése mellett 2017-re a pályázati úton elosztott, működést finanszírozó támogatások voltak a legjelentősebb bevételi források. Eközben a vizsgált 5 évben a hallgatói létszám jelentős mértékben, 16%-kal csökkent.

A külföldi duális képzések és a hazai kezdeményezések kedvező tapasztalatai arra ösztönözték a kormányzatot, hogy bevezesse a duális képzési modellt. A duális képzési forma olyan, a felsőoktatás és a gazdasági szereplők együttműködésével megvalósuló, speciális gyakorlatorientált felsőoktatási képzés, amely során a hallgatók már egyetemi éveik alatt a piaci igényekhez igazodó, részletes ismereteket szereznek a munka világáról.

A duális képzés felméréséhez, elemzéséhez az állami fenntartásban lévő 28 felsőoktatási intézménytől kérdőíven kérünk információkat. Duális képzést hat képzési területen hirdettek meg, 20 felső-

oktatási intézménynél, négy képzési területen (műszaki, informatikai, agrár- és gazdaságtudományi) összesen 1539 fő részvételével folyt duális képzés. 2015-ről 2017-re a duális képzésben résztvevő hallgatói létszám megháromszorozódott. Két képzési területen (természettudományi, szociális) érdeklődés hiányában nem történt szerződéskötés. A duális képzésre jelentkezők alacsony számának okaként a válaszolók az egyéb képzésekhez viszonyított jelentős leterheltséget jelölték meg. Az egyetemek saját teljesítményértékelésük alapján a duális hallgatók jobb tanulmányi eredményét, alacsonyabb lemorzsolódási arányát, jobb munkamoráljának, illetve a kedvező vállalati értékeléseket emelték ki. Az elemzés megállapította ugyanakkor, hogy a duális képzés a résztvevők alacsony létszáma miatt nem tudott érdemi hatást gyakorolni a felsőoktatási képzési rendszerre.

Felvetődik ugyanakkor, hogy a vállalatok mellett az állam mint munkaadó szintén megjelenhetne a duális képzésben, így annak volumene nőne, miközben a közígazgatás olyan munkavállalókat nyerne, akik nem csak diplomával, de munkatapasztalattal is rendelkeznek a közszféra különböző területein.

## A FELSŐOKTATÁSI RENDSZER ÁTALAKULÁSA



### Az európai felsőoktatási rendszer

A 80-as 90-es években az európai gazdaság növekedési rátája, versenyképessége csökkent. A versenyképes gazdaság megvalósításához megfelelő képzettségi szintű közös munkaerőpiac kialakításának, kutatási, innovációs potenciál biztosításának szükségessége merült fel. Bolognában, 1999 júniusában 29 európai ország<sup>1</sup>, köztük Magyarország felsőoktatásért felelős minisztere kiadta a Bolognai Nyilatkozatot.

A Bolognai Nyilatkozat céljai között volt a könnyen értelmezhető és összehasonlítható végzettségek rendszerének kialakítása, a két fő, egymásra épülő képzési cikluson alapuló képzési rendszer bevezetése, melyben az első ciklusban (alapképzés) megszerzett végzettség

megfelelő szakképzettséget nyújt az elhelyezkedéshez, továbbá alapul szolgál a második ciklusban (mesterképzés) való részvételhez.

### A magyar felsőoktatási rendszer

Az állami felsőoktatási intézményeknek jelentős gazdasági, társadalmi és jogi változásokhoz kellett alkalmazkodniuk.<sup>2</sup> A magyar felsőoktatási rendszerben a 90-es évek végétől kialakított egységes struktúra keretében bevezették a többciklusú képzést, a képzések elismerhetőségét biztosító kreditrendszert, amivel biztosították a felsőoktatási intézmények közötti átjárhatóságot. A képzési rendszer 2006-tól állt át a többciklusú, ún. bolognai rendszerű képzésre. A kialakított háromszintű rendszer (alap-, mester- és doktori képzés) a korábbiaknál rugalmasabb kereteket biztosított a továbbtanulni vágyók számára. A felsőoktatás egyes – szélesebb körű elméleti és gyakorlati tudást igénylő – területein továbbra is fennmaradt az egységes, osztatlan képzési forma (pl. jogi és orvosi szakok).<sup>3</sup>

A felsőoktatási rendszerben felsőoktatási szakképzés és szakirányú továbbképzés keretében is lehetőség van a tudásszerzésre. A felsőoktatási szakképzést az

<sup>1</sup> Mára már 48 ország csatlakozott. Forrás: <http://www.ehea.info/pid34250/members.html>

<sup>2</sup> Forrás: [https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2015/tanulmany\\_az\\_allami\\_felsooktatasi\\_intezmenyek\\_gazdalkodasa.pdf](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2015/tanulmany_az_allami_felsooktatasi_intezmenyek_gazdalkodasa.pdf)

<sup>3</sup> Forrás: [https://www.felvi.hu/felveteli/jelentkezés/a\\_magyar\\_felsooktatasi\\_felsooktatasi\\_rendszer](https://www.felvi.hu/felveteli/jelentkezés/a_magyar_felsooktatasi_felsooktatasi_rendszer) illetve [http://www.okm.gov.hu/letoit/ds/bologna\\_linear\\_hun\\_071108.pdf](http://www.okm.gov.hu/letoit/ds/bologna_linear_hun_071108.pdf)

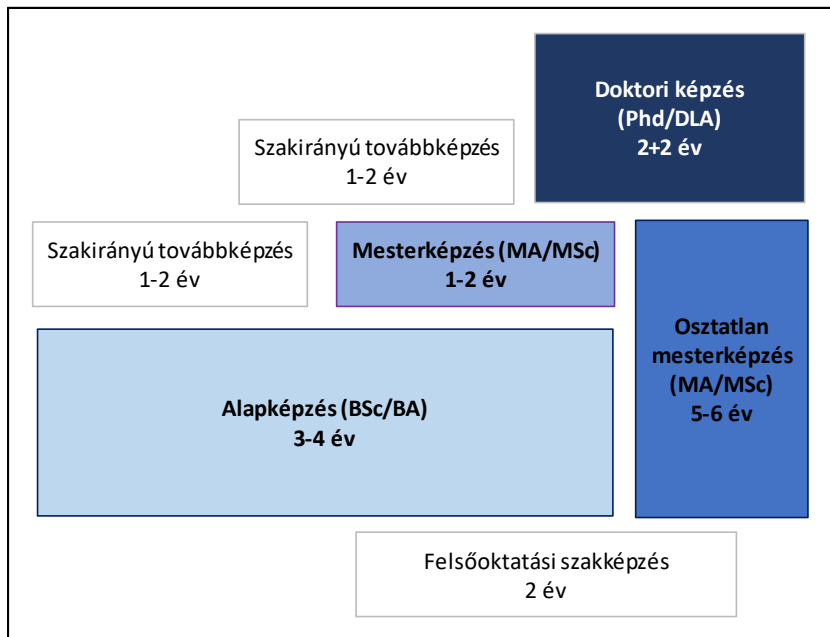
érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők vehetik igénybe, azonban ez a képzési forma nem ad felsőfokú végzettséget. A szakirányú továbbképzések az alap- és mesterfo-

kozattal rendelkezők számára biztosítanak további szakirányú szakképzettséget.

A felsőoktatási képzések szerkezetét az 1. ábra mutatja.

1. ábra

### A felsőoktatási képzések szerkezete



Forrás: <http://www.tka.hu/nemzetkozi/9518/a-felsooktatasi-rendszer-magyarorszagon>

Az oktatási rendszerrel kapcsolatban a Széll Kálmán tervben<sup>4</sup> megfogalmazott kritikák szerint a szakképzés és a felsőoktatás nem veszi figyelembe a munkaerőpiac igényeit, ezáltal nem szolgálják a gazdaság érdekeit. A felsőoktatási képzési programok nem megfelelő arányban tartalmaznak reál- és műszaki ismereteket. A felsőoktatásra fordított közpénzből a hallgatók olyan diplomához jutnak, melyek nem segítik a bekapcsolódásukat a

munka világába, így végső soron hozzájárulnak az államadósság növekedéséhez. A Kormány elhatározta, hogy a felsőoktatási rendszerben fokozatosan érvényesíteni kell a gazdaságpolitikai célokat és az államadósság csökkentését. Ennek érdekében az államilag finanszírozott helyek számát évről-évre a gazdaság teljesítményének függvényében kell a kormánynak megállapítania. A képzések meghatározása során előnyben kell részesíteni a munkaerőpiacon leginkább keresett reál-

<sup>4</sup> Széll Kálmán Terv – Összefogás az adósság ellen, 2010-2014



és műszaki szakmákat. A Kormány Széll Kálmán terve 2012-től új felsőoktatási rendszer kialakítását, valamint új, duális szakképzési rendszer megteremtését irányozta elő.

Magyarország 2012. évi Nemzeti Reform Programja<sup>5</sup> határozza meg a végrehajtandó lépéseket, így a felsőoktatási rendszer új szabályainak kialakítását, az új duális szakképzési rendszer megteremtését.

A 2014-ben elfogadott<sup>6</sup> felsőoktatási stratégia egy 15 évre szóló iránymutatásként további szempontokat fogalmazott meg a felsőoktatási terület szabályozásához. Célja „*a nemzetközi oktatási és kutatási térben magasan pozícionált, teljesítményelvű, a társadalmi kihívásokra válaszolni képes, a megfelelő méretű és minőségű, Magyarország gazdasági sikerességét alapjaiban meghatározó felsőoktatási rendszer működtetése*”. Főbb irányvonalaként a munkaerő-piaci és társadalmi elvárásokhoz igazodó képzési struktúra, az akadémiai értékeket megjelenítő, kiválóságon alapuló világszínvonalú felsőoktatás, a magyar gazdaság innovációs képességét biztosító egyetemi kutatás-fejlesztés és innovációs háttér kialakítását jelölték meg benne.

## A duális képzés



Az elmúlt évtizedekben végbement társadalmi és gazdasági folyamatok megkívánták a felsőoktatás korszerűsítését. A Kormány stratégiai célul tűzte ki a felsőoktatás és a gazdaság kapcsolatának erősítését, a gazdasági szereplőkkel való hatékonyabb együttműködést, ezáltal a munkaerő-piaci és a társadalmi elvárásokhoz igazodó felsőoktatási rendszer kialakítását és működtetését, a felsőoktatási duális képzés megteremtését. A duális képzés során a hallgatók a felsőoktatási intézményben szerzett elméleti tudásukat vállalati környezetben, a munkahelyen egészítik ki, mélyítik el az ott alkalmazott gyakorlati módszereket tartalmazó ismeretek és technikák elsajátításával. A felsőoktatási intézménnyel együttműködő gazdálkodó szervezet az intézmény tananyagához illeszkedve végez gyakorlati oktatást. Ennek révén olyan munkaerő kerül ki a képzés végétől a felsőoktatási intéz-

<sup>5</sup> [http://www.liganet.hu/news/6016/Nemzeti\\_Reform\\_Program\\_2011\\_aprilis.pdf](http://www.liganet.hu/news/6016/Nemzeti_Reform_Program_2011_aprilis.pdf)

<sup>6</sup> A Kormány 2014. december 22-én fogadta el. (Forrás: Fokozatvtáltás a felsőoktatásban – Középtávú szakpolitikai stratégia)

ményből, aki azonnal képes munkát vállalni, további több éves képzés vagy anyagi ráfordítás nélkül. A felsőoktatás olyan képzési iránya ez, amely lehetővé teszi, hogy a frissdiplomás pályakezdő már gyakorlattal rendelkező munkavállalóként lépjen ki a munkaerőpiacra.<sup>7</sup>

A duális képzés magyarországi bevezetésének mintájául szolgált a Németországban már a 70-es évektől működő duális modell. Elsőként a Daimler-Benz és a Bosch cég kezdeményezte a munkaerőhiány megoldásaként egy olyan alternatív oktatási forma kialakítását, ami biztosítja, hogy a szükséges munkaerő megfelelő képzettségi szinten álljon rendelkezésükre, valamint növeli a gazdálkodásuk hatékonyságát és termelékenységét a betanítási idők lecsökkentése által. A kezdeményezés hatására 1974-ben létrejött a „*Berufsakademie Baden-Württemberg (BA)*” nevű egyetem, amely a felsőfokú duális képzés bázisává vált, s tizenöt éven belül több mint 4000 partnercéggel kötött megállapodás alapján, több mint tízezer hallgatót fogadott. Jelenleg húsz akkreditált duális képzési program alapján képeznek hallgatókat üzleti, mérnöki és szociális területen. A német modell a duális képzéssel kapcsolatos feladatokat három fő területre osztotta. Az első terület a tárgyi tudás, amelyből az elméleti részt a felsőoktatási intézmény, a gyakorlati ismereteket a vállalat biztosítja. A második terület

a módszertan, ahol a felsőoktatási intézmény biztosítja a kutatási háttérrel a vállalati projektmunkához. A harmadik terület a szociális készségek fejlesztése, amelyek során a felsőoktatási intézményben szerzett prezentációs technikákat, a vállalatoknál szerzett tárgyalástechnikai ismeretekkel egészítik ki.<sup>8</sup>

Magyarországon a 2010-es évek elején merült fel a duális képzés bevezetésének igénye a felsőoktatás területén. Először a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary kezdeményezte ilyen képzési forma indítását Kecskeméten, ahol gépjármű-összeszerelési tevékenységet végeztek. A képzés a Kecskeméti Főiskola járműmérnöki alapszakán 2012 szeptemberében 25 fővel indult el.

A felsőoktatási intézményeknek a 2014/2015 tanév első félévétől műszaki, informatikai, agrár, természettudomány és gazdaságtudomány területen nyílt lehetőségük duális képzés indítására, amit a következő évtől kiegészítettek a szociális területtel is.

<sup>7</sup> Duális Képzési Tanács, 2015

<sup>8</sup> Humanitas Socialis Kft., 2015.

## A FELSŐOKTATÁSI RENDSZER JOGSZABÁLYI HÁTTERE



### A képzés szerkezetére vonatkozó szabályok

A felsőoktatásra vonatkozó szabályokat 2012. január 1-től a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (továbbiakban: Nftv.) határozza meg. Mind az alap-, mind a mesterképzés esetében módosításra került a képzés szerkezete, a képzési területek támogatott létszámának közel 70%-át az informatikai, műszaki, agrár, természettudományi, gazdaságtudományi területekre csoportosították, ezáltal biztosíthatóvá vált a nemzetstratégiai szempontból fontos képzések támogatása és a munkaerő-piac igényeinek megfelelő szakemberképzés.<sup>9</sup>

2014-ben megalkották a felsőoktatás és a gazdasági szereplők kooperatív

együttműködésére épülő duális képzés, a teljes idejű képzések új formájának szabályait, a duális képzés és a gyakorlatigényes szak fogalmát, rögzítették a hallgatói munkavégzés szabályait. Meghatározták a Duális Képzési Tanácsra (továbbiakban DKT) vonatkozó előírásokat.

A 2015. évi jogszabály módosítások kiterjesztették az előző évben megalkotott duális képzési szabályokat a szociális munka alapképzésére, új intézményi formaként meghatározták az alkalmazott tudományok egyetemére vonatkozó előírásokat. A duális képzési rendszerhez kapcsolódóan módosításra kerültek a foglalkoztatási szabályok, új oktatói munkakörként megjelent a mesteroktatói munkakör. Kiegészítésre kerültek a duális képzésre vonatkozó előírások azzal, hogy a duális képzés teljes képzési idejére díjazás illeti meg a hallgatót. Továbbá a szakmai gyakorlatra köthető együttműködési megállapodás és hallgatói munkaszerződés tartalmi elemeit kiegészítették a duális képzésre vonatkozó előírásokkal. A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvényben rögzítették<sup>10</sup>, hogy a szakképzési hozzájárulási kötelezettség teljesíthető duális képzés keretében folytatott gyakorlati képzés szervezésével is, amihez kapcsolódóan meghatározták az elszámolási szabályokat<sup>11</sup>.

<sup>9</sup> A 2012. évi zárszámadási törvény fejezeti indoklása

<sup>10</sup> A törvény 5. § c) pontja tartalmazza az előírást.

<sup>11</sup> A gyakorlati képzés költségeinek a szakképzési hozzájárulás terhére történő elszámolásánál figyelembe vehető gyakorlati képzési normatívák mértékéről és a csökkentő tétel számításáról szóló 280/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet tartalmazza az előírást.

## A felsőoktatás finanszírozására vonatkozó szabályok

Az Nftv. változást hozott a felsőoktatás finanszírozásában is. Az intézmények három célból – képzésre, tudományos célra és fenntartásra – kaphatnak normatív támogatást. Megváltozott a költségviselés formája is, a magyar állami ösztöndíjas, magyar állami részösztöndíjas és az önköltséges képzési forma váltotta fel a korábbi államilag támogatott és költségtérítési hallgatói státuszt. A 2012 szeptemberét követően felvett, a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott hallgatók után az állam az önköltség mértékéhez igazodó támogatást biztosít az intézmények számára, ami a költségvetési támogatásuk 50-70%-át teszi ki. Emellett a nemzeti felsőoktatási kiválósági rendszer<sup>12</sup> minőségi követelményei teljesítéskor elnyert kiválósági címek alapján további 8-10%-os támogatáshoz juthatnak az intézmények. Az intézményi tudományos, fejlesztési, kulturális és speciális feladatok ellátásához kötötten igényelhető költségvetési támogatás aránya kb. 15-20%.<sup>13</sup>

A nemzeti felsőoktatási kiválósági rendszer magában foglalja a kiemelt felsőoktatási intézményt, kutatóegyetemet, az alkalmazott tudományok főiskoláját, a hallgatói kiválóság és tehetséggondozás rendszerét, a felsőoktatási kollégiumok műhelyeit, az oktatói és kutatói kiválóság rendszerét, illetve az intézmények által önállóan vagy közösen működtetett tehetséggondozói rendszereket.

Az állami felsőoktatási intézmények strukturális átalakításához, működésük racionalizálásához, pénzügyi helyzetük stabilizálásához 2013-ban a Kormány Felsőoktatási Struktúraátalakítási Alapot<sup>14</sup> hozott létre, melyből 2013 és 2016 között egyedi döntés alapján többlettámogatást biztosítottak az állami felsőoktatási intézmények fejlesztéseire, felújításaira, beruházásaira, illetve a tartozásállományuk csökkentésére. A többlettámogatás 2013 és 2016 között összesen 32 Mrd Ft-ot tett ki.

Az állami felsőoktatási intézmények finanszírozási és gazdálkodási helyzetét az Állami Számvevőszék témacsoportos ellenőrzés keretében ellenőrizte, majd az ellenőrzések tapasztalatait 2015 májusában megjelent tanulmányában<sup>15</sup> elemezte.

<sup>12</sup> A nemzeti felsőoktatási kiválóságról szóló 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet tartalmazza az előírásokat.

<sup>13</sup> Az Nftv. indoklása alapján.

<sup>14</sup> A Felsőoktatási Struktúraátalakítási Alap létrehozásáról a 1103/2013. (III. 7.) Korm. határozatban döntöttek. Az éves költségvetési törvényekben a XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 20. Fejezeti kezelésű előirányzatok cím, 3. Felsőoktatási feladatok támogatása alcím tartalmazta a keretet.

<sup>15</sup>

[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2015/tanulmany\\_az\\_allami\\_felsooktatai\\_intezmenyek\\_gazdalkodasa.pdf](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2015/tanulmany_az_allami_felsooktatai_intezmenyek_gazdalkodasa.pdf)

A 2014. évi jogszabály-módosítás alapján a felsőoktatási rendszer részeként kialakították a kancellária rendszert, a szabályozásban elkülönítésre került a rektor és a kancellár jogköre és hatásköre. A kancelláriai rendszer kialakításának célja a stabil gazdálkodás biztosítása. A rektor az intézmény első számú vezetője, az oktatási, kutatási és tudományos tevékenység irányítója. A kancellár az intézmény működtetését végzi, feladatait intézményvezetői minőségben, az intézmény képviselőjére jogosult személyként önállóan, a rektortól függetlenül látja el.

## A duális képzést meghatározó jogszabályi környezet

Az Nftv. 2014. évi módosításakor törvényi szinten is meghatározták az új felsőoktatási képzési forma szabályait.<sup>16</sup> A duális képzés az Nftv. meghatározása szerint: *„a műszaki, informatika, agrár, természettudomány vagy gazdaságtudományok képzési területen indított gyakorlatigényes alapképzési szakon, szociális munka alapképzési szakon, illetve a felsorolt képzési területhez tartozó mesterképzési szakon folytatott képzés azon formája, amelyben a szak - képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően meghatározott, teljes idejű, a képzési időszakra, a képzés módszereire, a tanórára, a megszerzett tudás értékelésére egyedi rendelkezéseket tartalmazó - tanterve szerint a gyakorlati képzés a Duális Képzési*

*Tanács által meghatározott keretek között, minősített szervezetnél folyik”.*

A DKT-ra vonatkozó előírásokat a felsőoktatási minőségértékelés és -fejlesztés egyes kérdéseiről szóló 19/2012. (II. 22.) Korm. rendeletben határozták meg. Ez alapján a DKT 13 tagú testület, melynek élén az elnök áll. A tagokat és az elnököt a miniszterelnök nevezi ki három évre. A DKT dolgozza ki az alap- és mesterképzési szakok tantervének a képzési és kimeneti követelményekhez illeszkedő általános, a képzési területre jellemző szakmai, minősítési, értékelési követelményeit, továbbá a gyakorlati képzésben részt vevő szervezettel, szakemberrel szemben támasztott szakmai és minősítési követelményeket, amelyek teljesítését követően elindulhat az Oktatási Hivatal által nyilvántartott duális képzés.

A DKT és a felsőoktatási intézmény együttesen felelős a duális képzés minőségéért, ezért a duális képzésben részt vevő partnerszervezeteket folyamatosan ellenőrzik, hogy megfelelnek-e a duális felsőfokú képzés minősítési követelményrendszerének.

A duális képzésben részt vevő hallgató az adott félév szorgalmi időszakát a többi hallgatóhoz hasonlóan, a normál órarend szerint végzi. Ezt követően vagy ezzel párhuzamosan részt vesz a partnerszervezetnél történő oktatásban és gyakorlati ismeretek elsajátításában, a tanrendet és az

<sup>16</sup> Humanitas Socialis Kft., 2015.

intézményi jelenlétet nem sértve. Az előírások szerint a hallgató által a duális gyakorlatnak helyt adó szervezetnél eltöltött idő el kell hogy érje a szorgalmi időszak napjainak legalább 80%-át. Ezt az arányt a teljes képzési időszakra vonatkozóan kell teljesíteni azzal a megkötéssel, hogy minden – indokolt esetben kettő – elméleti szakaszt egy gyakorlati szakasznak kell követnie. A partnerszervezetnél eltöltött gyakorlati idő során specifikus szakmai gyakorlati ismereteket és munkavégzési gyakorlatot is szereznek a hallgatók.

A jogszabályi előírás alapján a hallgatót egész évben, a teljes képzési időre vonatkozóan díjazás illeti meg, melyet a vállalkozásnak kell megfizetni. A díjazás mértéke legalább hetente a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) tizenöt százaléka.<sup>17</sup>

A vállalkozási terhek ellensúlyozására a duális képzéshez kapcsolódóan a vállalkozások számára adókedvezmények bevezetésére került sor.

—▶ A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény alapján a duális képzés keretében foglalkoztatott hallgató után nem keletkezik járulékfizetési kötelezettség.

—▶ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény alapján a duális képzés során kifizetett juttatás adómentes, és a havi minimálbért meg nem haladó

mérték után egészségügyi hozzájárulást sem kell fizetni.

—▶ Az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény alapján nem eredményez szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettséget a duális képzés során kifizetett díjazás.

—▶ A szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény (Szakhoz. tv.) alapján a vállalkozások a szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettségüket az államilag támogatott létszám tekintetében duális képzés keretében szervezett szakmai gyakorlattal teljesíthetik. A szakképzési hozzájárulás éves és havi fizetési kötelezettségének megállapítása során duális képzés esetén alapsökkentő tételként vehetik figyelembe az állami (rész)ösztöndíjas hallgatónként a gyakorlati képzési normatíva napi összegének és az időszakban teljesített gyakorlati képzési napok számának szorzatát.

Kedvező lehetőséget teremthet, hogy a duális képzés alapelveinek módosítása miatt 2018-tól lehetővé vált a felsőoktatási intézmények számára, hogy a duális képzésre feljogosított képzési területeken, a már beiskolázott hallgatókat az első félév végéig „átirányítsák” a duális képzési formára. A DKT által 2017 novemberében átdolgozott alapelvek 9. pontja alapján a hallgatók a második félévtől is bekapcsolódhatnak a duális képzésbe.

<sup>17</sup> Az előírást az Nftv. 44. § (3) bekezdésének a) pontja tartalmazza.

## AZ ELEMZÉS MÓDSZEREI



Az elemzés a Magyar Államkincstár által kezelt központi információs rendszerben megtalálható, továbbá a Központi Statisztikai Hivatal és az Oktatási Hivatal által közzétett adatokat, valamint a 2012-2016 évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklásait használta fel. Az értékelés az állami fenntartású felsőoktatási intézmények 2012 és 2016 közötti - és ahol rendelkezésre álltak a 2017. évi - pénzügyi-számviteli és statisztikai adatai alapján történt.

Az elemzés során felhasználtuk továbbá az Állami Számvevőszék felsőoktatással kapcsolatos jelentéseit<sup>18</sup>, elemzéseit és tanulmányait<sup>19</sup>, valamint az állammenedzsmenttel kapcsolatban megjelent tanulmányokat<sup>20</sup> is.

A magántőke bevonásnak a duális képzéshez kapcsolódó adatai felméréséhez, elemzéséhez az állami fenntartásban lévő 28 felsőoktatási intézménytől (duális képzéssel érintett terület intézményeinek száma ebből 20 db) kérdőíven kértünk információkat. Minden megkeresett intézmény szolgáltatott adatot. Az adatbekéréssel megkeresett, állami fenntartású intézmények felsorolását az 1. számú melléklet tartalmazza. Így a szolgáltatott információk egyértelmű alapot biztosítanak arra, hogy a duális képzés felsőoktatási intézményeknél jelentkező pénzügyi hatásait elemezzük, azokból következtetéseket vonhassunk le, a célok megvalósulását, illetve a céloktól való eltérés okait bemutassuk.

Az állami fenntartásban lévő 28 felsőoktatási intézménynek kérdőíven feltett kérdéseket a 2. számú melléklet tartalmazza.

A kérdőíven feltett kérdéseket négy témakör köré csoportosítottuk. Kérdéseket tettünk fel

- a duális képzés jellemző adataival, teljesítménymérésével,
- az alap- és mesterképzés, illetve a különböző képzési területek hallgatóinak létszámával,
- a képzési területek költségeinek alakulásával, valamint

<sup>18</sup> <https://asz.hu/jelentesek/osszes-jelentes-sorszam-szerint>

<sup>19</sup>

[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2015/tanulmany\\_az\\_allami\\_felsooktatai\\_intezmenyek\\_gazdalkodas\\_a.pdf](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2015/tanulmany_az_allami_felsooktatai_intezmenyek_gazdalkodas_a.pdf)

[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2017/dpr\\_elemzes.pdf?ctid=1126](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2017/dpr_elemzes.pdf?ctid=1126)

<sup>20</sup> <https://asz.hu/a-jo-kormanyzas-epitokovei>

— a képzési bevételek alakulásával kapcsolatban.

A kérdőív összesen 30 főkérdést és azok alábontásaként további 118 alkérdést tartalmazott. Minden egyes kérdésre 2012 és 2017 közötti időszakra, évenkénti bontásban kértünk válaszolni. Ezen túl lehetőség volt a kérdőívet további sorokkal bővíteni, amennyiben a helyzet pontos leírására nem volt megfelelő sor. Szintén lehetőség volt minden egyes kérdéshez megjegyzést írni, ahol az adatokkal kapcsolatos bármilyen további szempontok, információk voltak közölhetőek.

A kérdőíveken túl az elemzéshez a 28 állami fenntartású felsőoktatási intézménytől bekértük még:

— a 2012-2017. éves költségvetési beszámolókat,

— a 2012-2017. éves szöveges (szakmai) beszámolókat,

— a felsőoktatás és a gazdaság együttműködésével megvalósított duális képzés bevezetéséhez és működtetéséhez kapcsolódó (hazai és EU-s) pályázati szerződéseket, projekt előrehaladási jelentéseket, záró dokumentumokat,

— a felsőoktatás és a gazdaság duális képzés keretében történő együttműködésére irányuló szerződéseket, dokumentumokat.



## A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

### A felsőoktatásban résztvevők számának alakulása

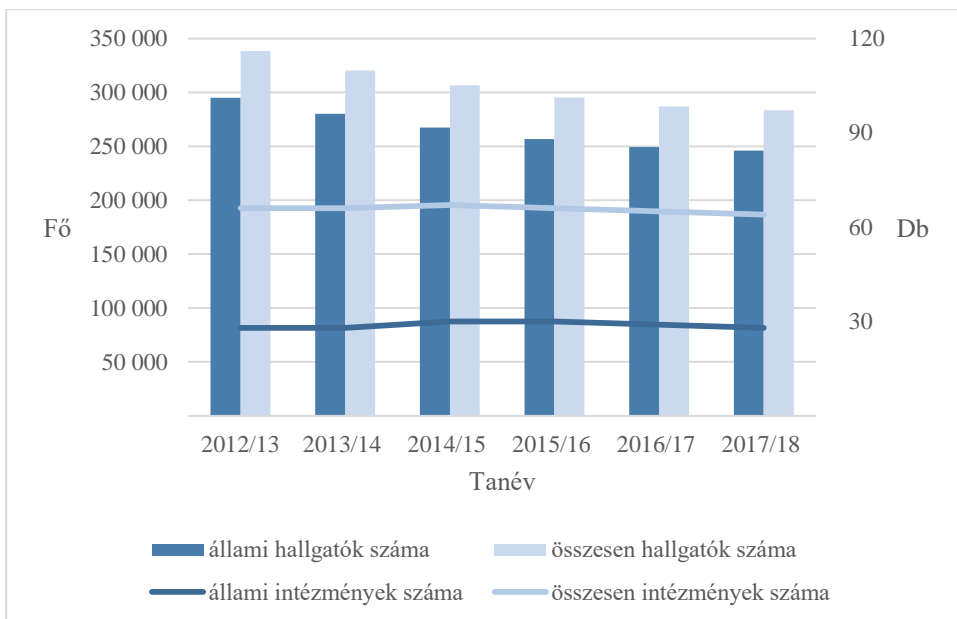
Elemzésünk során áttekintettük, hogyan alakultak a felsőoktatási intézmények száma, illetve a hallgatók létszáma.

2017 végére a magyar felsőoktatási rendszert 28 állami, 22 egyházi és 14 magán, illetve alapítványi felsőoktatási intézmény alkotta. A felsőoktatási intézmények területi elhelyezkedését a 3. számú melléklet tartalmazza.

A felsőoktatási intézmények és a hallgatók számának alakulását 2012 és 2017 között a 2. ábra mutatja.

2. ábra

### A felsőoktatási intézmények és a hallgatók számának alakulása 2012 és 2017 között



Forrás: [https://www.oktatas.hu/felsooktatas/kozerdeku\\_adatok/felsooktatasi\\_adatok\\_kozzetetele/felsooktatasi\\_statistikak](https://www.oktatas.hu/felsooktatas/kozerdeku_adatok/felsooktatasi_adatok_kozzetetele/felsooktatasi_statistikak), ÁSZ szerkesztés

2012 és 2017 között a felsőoktatási intézmények száma kettővel, 64-re csökkent. Ebből az állami fenntartású intézmények száma 28 volt, mely az elemzett időszakban nem változott, ugyanakkor több alkalommal intézmények összevonására, kiválására, szétválására került sor.

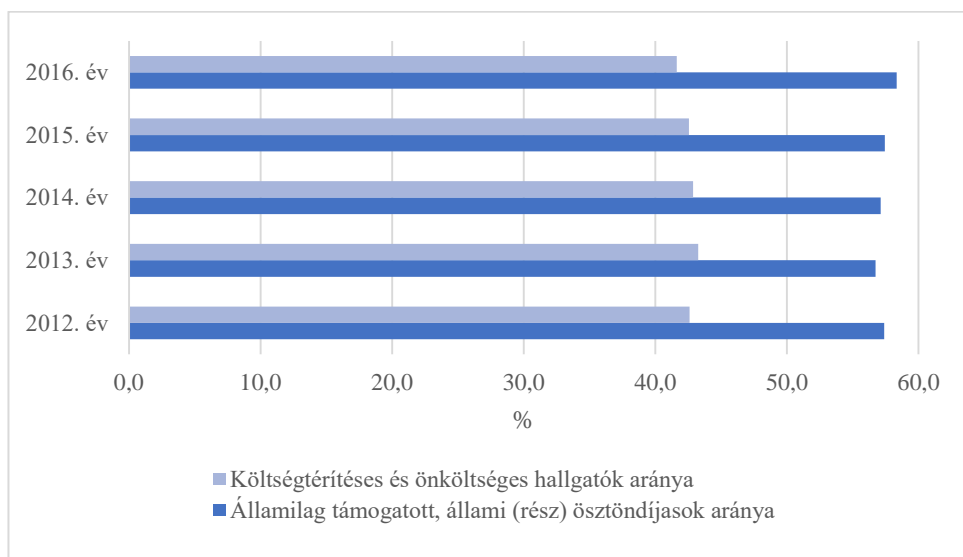
A hallgatók száma öt év alatt 16,3%-kal 300 ezer fő alá csökkent. A felsőoktatási hallgatók számában az elemzett időszakban bekövetkezett 55 117 fős csökkenésnek az oka részben a magyarországi 18-25 év közötti korosztály létszámának

csökkenése volt<sup>21</sup> (a korcsoport 2012-ről 2016-ra közel 40 ezer fővel csökkent). A korcsoportnak 2012-ben 34%-a, 2016-ban mintegy 30%-a tanult felsőoktatási intézményben. A 18-25 év közötti korosztályon belül arányaiban egyre kevesebben vettek részt felsőoktatási képzésben.

A felsőoktatásban tanuló aktív hallgatók létszámán belül az államilag támogatott/állami (rész) ösztöndíjas, továbbá a költségtérítéses/önköltséges<sup>22</sup> tanulók arányának változását 2012 és 2016 között a 3. ábra mutatja.

3. ábra

### A felsőoktatásban tanuló aktív hallgatók létszámán belül az államilag támogatott és az önköltséget fizető tanulók arányának változása 2012 és 2016 között



Forrás: 2012-2016 évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklása, ÁSZ szerkesztés

A felsőoktatásban tanuló aktív hallgatók létszámán belül az államilag támogatott/állami (rész) ösztöndíjas hallgatók aránya gyakorlatilag nem változott, minden évben közel 60,0% volt.

### A felsőoktatási intézmények bevételei

A felsőoktatási intézmények részére az állam az éves költségvetési törvényekben meghatározott költségvetési támogatást biztosít. Ezen túlmenően a működési és

<sup>21</sup> Forrás: <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.html>

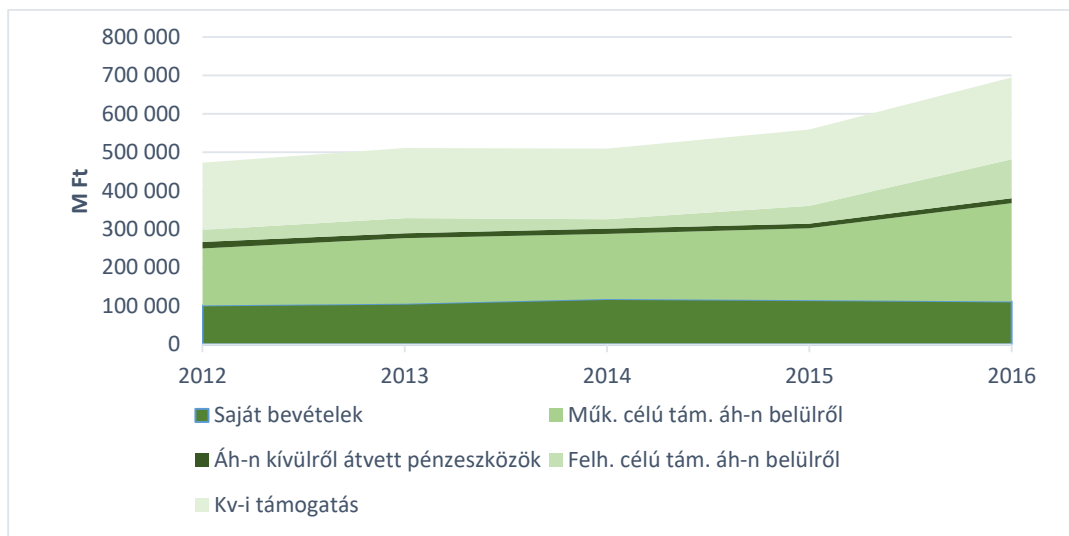
<sup>22</sup> Az állami ösztöndíjjal támogatott képzés költségeit az állami költségvetés, az önköltséges képzés költségeit pedig a hallgató viseli. A 2012-2013-as tanév előtt ezen kategóriákat a jogszabály államilag támogatott, illetve költségtérítéses kategóriának nevezte.

felhalmozási céljaik megvalósításához további (pályázati) támogatásokhoz jutnak az államháztartáson belüli, illetve kívüli szervezetektől.

A felsőoktatási intézmények bevételeinek megoszlását 2012 és 2016 között az 6. ábra mutatja.

6. ábra

### A felsőoktatási intézmények bevételeinek megoszlása 2012 és 2016 között



Forrás: 2012-2016. évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklása, ÁSZ szerkesztés

A felsőoktatási intézmények összes bevétele 2012 és 2016 között közel másfélszeresére nőtt. Az államháztartáson kívülről érkezett bevételeken kívül minden bevételcsoport értéke növekedett. A növekedés mintegy fele az államháztartáson belülről befolyt működési célú támogatások<sup>23</sup>, harmada az államháztartáson belülről befolyt felhalmozási célú támogatások, közel ötöde a költségvetési támogatások növekedéséből adódott.

Abszolút értékben legnagyobb mértékben az államháztartáson belülről befolyt

működési célú támogatások növekedtek, és ezzel a finanszírozás súlypontja megváltozott. 2012-ben még a normatív alapon nyújtott támogatások, 2017-re már a pályázati úton elosztott működést finanszírozó támogatások voltak a legjelentősebb bevételi források.

Arányaiban legnagyobb mértékben az államháztartáson belülről befolyt felhalmozási célú támogatások növekedtek, azok több mint megháromszorozódtak.

<sup>23</sup> Ennek keretében számolták el a TB-alaptól, az EU-s pályázatokból, a fejezetektől, központi költségvetési szervektől, elkülönített állami pénzalapoktól beérkezett támogatásokat.

Azonban ezen nagyarányú növekedés ellenére sem érték el az összes bevétel egytizedét sem.

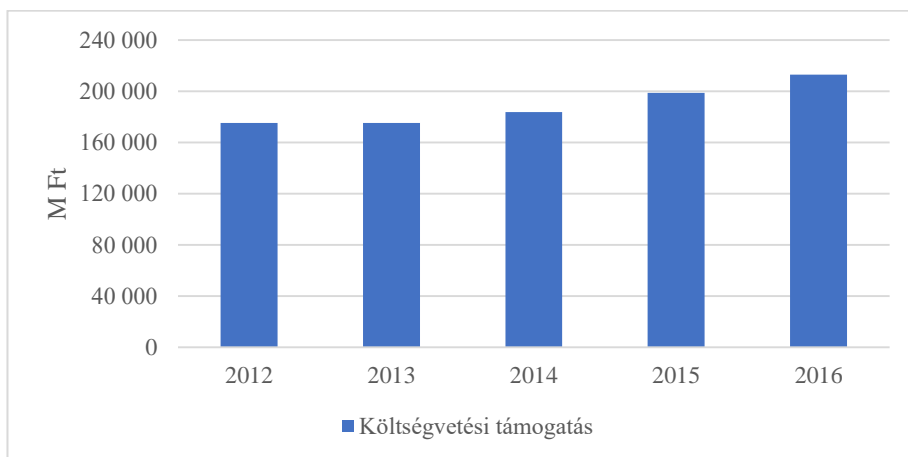
Mivel mind abszolút értékben, mind arányaiban a pályázati úton elosztott források növekedtek a legnagyobb mértékben, így elmondható, hogy a finanszírozási szemlélet megváltozott. A normatív alapon járó finanszírozás helyett a különféle célokhoz kapcsolódó (pl. nemzeti kiválósági program, likviditás megteremtés, struktúra átalakítás stb.) támogatások váltak meghatározóvá.<sup>24</sup>

Egyetlen olyan bevételecsoport volt - az államháztartáson kívülről átvett pénzeszközök - amely mind abszolút értékben (17 Mrd Ft-ról 12,8 Mrd Ft-ra), mind arányaiban (3,6%-ról 1,8%-ra) csökkent. A csökkenés azt mutatja, hogy a felsőoktatás finanszírozásába nem sikerült növelni a vállalkozói szféra szerepét. 2012-ben a felsőoktatás közel háromnegyedét finanszírozta az állam, míg 2016-ra ez az arány már meghaladta a 80%-ot.

Az állami felsőoktatási intézmények költségvetési támogatásának alakulását 2012 és 2016 között a 7. ábra mutatja.

7. ábra

### Az állami felsőoktatási intézmények költségvetési támogatásának alakulása 2012 és 2016 között



Forrás: 2012-2016. évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklása, ÁSZ szerkesztés

Az állami felsőoktatási intézmények számára folyósított költségvetési (normatív) támogatás 2012-ről 2016-ra abszolút

értékben nőtt, de közben az összes bevételen belüli aránya csökkent, kevéssel meghaladva a 30%-ot.

Az abszolút értékben történő növekedés a finanszírozási rendszer átalakulásával magyarázható. 2012. szeptember 1-jé után az egy hallgatóra jutó költségvetési (normatív) támogatás összege megnőtt. Az időszak végére csökkent a 2012. szeptember 1-jét megelőzően felvett, képzési támogatással finanszírozottak száma, mivel az ebben a rendszerben felvett hallgatók kikerültek a felsőoktatásból. Az ő helyükre a 2012 szeptember 1-jét követően bevezetett önköltség alapú támogatási rendszerben finanszírozott állami (rész)ösztöndíjasok felvételére került sor.

Miközben a hallgatói létszám csökkent, a központi költségvetésből származó támogatás összege nőtt. Fontos

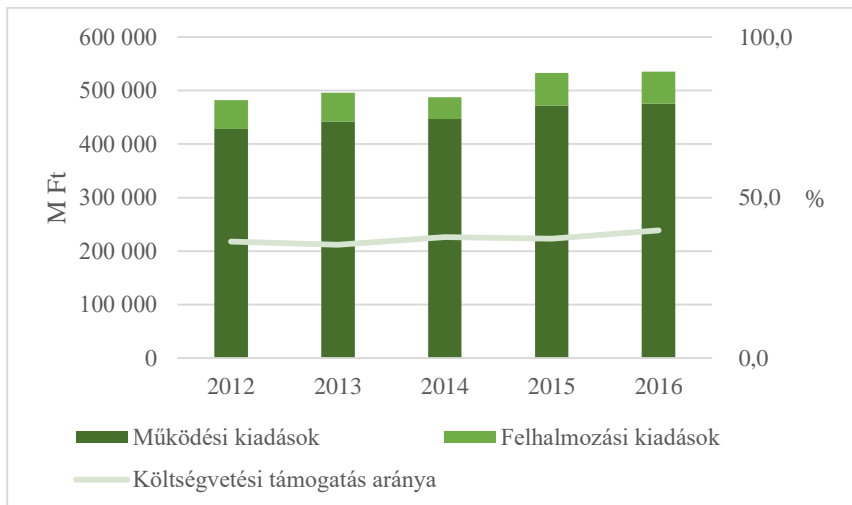
azonban megjegyezni, hogy a felsőoktatási intézmények nem csak oktatási, hanem tudományos kutatási feladatokat is végeznek. Az oktatás és a kutatásra kapott támogatásokat az éves költségvetési beszámolóknak együttesen kezelik, elkülönítetten nem mutatják ki.

## A felsőoktatási intézmények kiadásai

A felsőoktatási rendszerben a bevételek növekedésével együtt 2012 és 2016 között a kiadások is növekedtek. Az állami felsőoktatási intézmények kiadásainak és költségvetési támogatásának alakulását 2012 és 2016 között a 8. ábrán szerepel.

8. ábra

### Az állami felsőoktatási intézmények kiadásainak és költségvetési támogatásának alakulása 2012 és 2016 között



Forrás: 2012-2016. évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklása, ÁSZ szerkesztés

Az állami egyetemek, főiskolák működési és felhalmozási kiadásai reálértéken

(inflációs rátával<sup>25</sup> korrigált értéken) 9,1%-kal növekedtek az időszakban. A növekedést a kiadások 90,0%-át kitevő működési kiadások növekedése okozta. A működési kiadások mintegy fele személyi juttatás és a munkaadókat terhelő járulékok volt.

A folyósított költségvetési (normatív) támogatás a kiadások 35-40%-át fedezte az időszakban. A felhalmozási kiadások számottevően nem változtak, az intézmények forrásait elsődlegesen a működésük finanszírozására, a pénzügyi egyensúlyuk biztosítására fordították.

A felhalmozási kiadások változatlan-sága azt jelentette, hogy a felsőoktatásra fordított pénzeszközök egyre nagyobb hányadát kellett a működésre fordítani.

Az állami felsőoktatási intézmények önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzatainak rendelkeznie kell az oktatási tevékenység, a kutatási tevékenység, a gyógyító-megelőző ellátás és az egyéb tevékenységek költségeinek elkülönítéséről.

A megkérdezett felsőoktatási intézmények közül nem mindegyik állapította meg az egy hallgatóra jutó éves kiadások összegét. Négyen jelezték, hogy nem rendelkeznek elkülönített nyilvántartással, ezért nem is szolgáltatott adatot. Többen azt válaszolták, hogy elkülönített nyilvántartásunk nincs, ennek ellenére végeztek számításokat, szolgáltatott adatot.

A számítási szabályok egységesítése, annak felügyeleti szerv általi kontrollálása nélkül az adatok nem elemezhetők, nem értékelhetők, nem szolgáltatnak megfelelő információt a döntéshozók számára.

Az intézmények által a kérdőívek kérésére szolgáltatott adatok szerint az egy hallgató képzésére jutó éves kiadások igen jelentős eltéréseket mutattak. A műszaki alapképzésben a legkisebb kiadás 137 333 Ft/fő/év, míg a legnagyobb 1 092 000 Ft/fő/év volt. Az informatikai képzési területen a legkisebb kiadás 172 352 Ft/fő/év, a legnagyobb 897 000 Ft/fő/év volt. A gazdaságtudományi képzési területen az értékek 150 000 Ft/fő/év és 1 586 391 Ft/fő/év között mozogtak stb. Természetes, hogy az egyes intézményekben eltérő mértékűek az egyes képzések költségei, hiszen az sok tényezőtől függ (pl. oktatók száma, fizetése, hallgatók száma, épületek állapota), de ekkora eltérések nem indokoltak, a fentiekkel nem magyarázhatók. Az egy főre jutó kiadások eltéréseinek nagyságából következtethető, hogy a számításokat az intézmények nem egységesen végzik. Az önköltségszámítással kapcsolatos hiányosságokat az Állami Számvevőszék 2015. évi elemzésében már jelezte.<sup>26</sup>

<sup>25</sup> Az infláció mértéke az időszakban összesen 1,8%. Forrás: [http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat\\_eves/i\\_qlf001.html](http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf001.html)

<sup>26</sup> [https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2015/tanulmany\\_az\\_allami\\_felsooktatai\\_intezmenyek\\_gazdalkodasa.pdf](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2015/tanulmany_az_allami_felsooktatai_intezmenyek_gazdalkodasa.pdf)

## A DUÁLIS KÉPZÉSEK

### A duális képzési szerződések

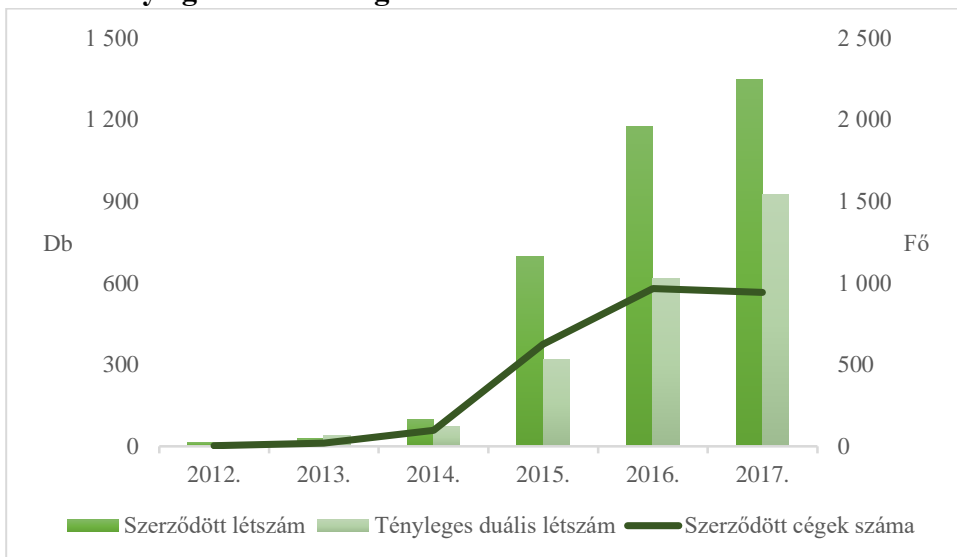
Az állam által fenntartott 28 felsőoktatási intézmény közül 20 indított hat képzési terület alap- vagy mesterképzésén duális képzést 2015 és 2017 között. Nyolc intézmény vagy kizárólag osztatlan képzés során képzett hallgatókat az időszakban, vagy nem végzett a jogszabály által meghatározott képzési területen képzést.

Az intézmények a jogszabályi előírásnak megfelelően a duális képzésre vonatkozóan szerződést kötöttek a képzési forma iránt érdeklődő vállalkozásokkal.

A duális képzésre szerződött vállalkozások számának és a szerződésben szereplő, illetve tényleges duális hallgatói létszámának 2012 és 2017 közötti alakulását a 4. ábra mutatja.

4. ábra

**A duális képzésre szerződött vállalkozások számának és a szerződésben szereplő, illetve tényleges duális hallgatói létszám alakulása 2012 és 2017 között**



Forrás: A felsőoktatási intézmények adatszolgáltatása alapján, ÁSZ szerkesztés

A duális képzés 2015. évi bevezetését követő három évben nőtt a felsőoktatási intézményekkel szerződést kötő vállalkozások száma. Ezzel együtt folyamatosan emelkedett a szerződésekben vállalt, foglalkoztatandó hallgatók száma is.

2017-re a szerződő cégek száma kissé csökkent – a szerződések meg nem hosszabbítása, illetve szerződésbontások miatt – 565-re csökkent. Szerződésbontásra az időszakban hat intézménynél, 28 esetben került sor.

Az intézmények által kitöltött kérdőívek szerint a cégek legtöbbször anyagi nehézségekkel indokolták a szerződésbontást. Nem tudták vállalni a duális képzéssel járó kiadásokat, elsősorban a hallgatók díjazását. Az intézmények adatszolgáltatása szerint a vállalkozásoknak az is gondot okozott, hogy a jogi szabályozás csak az állami (rész)ösztöndíjas hallgatók után adott lehetőséget a befizetett szakképzési hozzájárulás visszaigénylésére, az önköltséges hallgatók után nem.

Sor került szerződésbontásra a hallgatói érdeklődés elmaradása miatt is. Ugyanakkor a vállalkozások is szeretnék a számukra legmegfelelőbb munkaerőt kiválasztani, így a felvételi vizsga alapján nem minden jelentkező felelt meg az elvárásaiknak.

A szerződésbontások indokai között egy esetben sem szerepelt a vállalkozások által végzett gyakorlati képzés nem megfelelő minősége.

A hallgatók és vállalatok között is előfordult szerződésbontás. A felmondást egyik fél sem volt köteles megindokolni, így teljeskörű információkkal az okokról az intézmények nem rendelkeztek. A kérdőívre adott válaszokban azonban az intézmények azt jelezték, hogy ahol megindokolták a felmondást, ott legtöbbször az ok a magas leterheltség miatt a hallgatók visszalépése, kisebb hányadban a vállalatok hallgatókkal szembeni elégedetlensége volt.

A duális képzésre ténylegesen felvett létszám minden évben elmaradt a szerződéses létszámtól, annak fele-kétharmada volt. Az intézmények kérdőívre adott válaszai szerint duális képzésre 2015 óta van lehetőség, az azóta eltelt idő túl rövid volt ahhoz, hogy a hallgatókhoz erről, illetve a már résztvevők gyakorlati tapasztalatairól szóló információ eljusson. További indokként hangzott el, hogy a duális képzési rendszerben a munkavégzéssel párhuzamosan kell a nappali rendszerű oktatásban részt venni, ami jelentős időbeli és mentális leterheltséget okoz a hallgatók számára. Emiatt – a fentebb említettek szerint – szerződésbontásokra is sor került.

## A duális képzésben résztvevő hallgatók száma

Duális képzésre a műszaki, informatikai, agrár- és gazdaságtudományi területeken került sor. A természettudományi, illetve szociális területeken – a meghirdetett lehetőség ellenére – duális képzés nem indult.

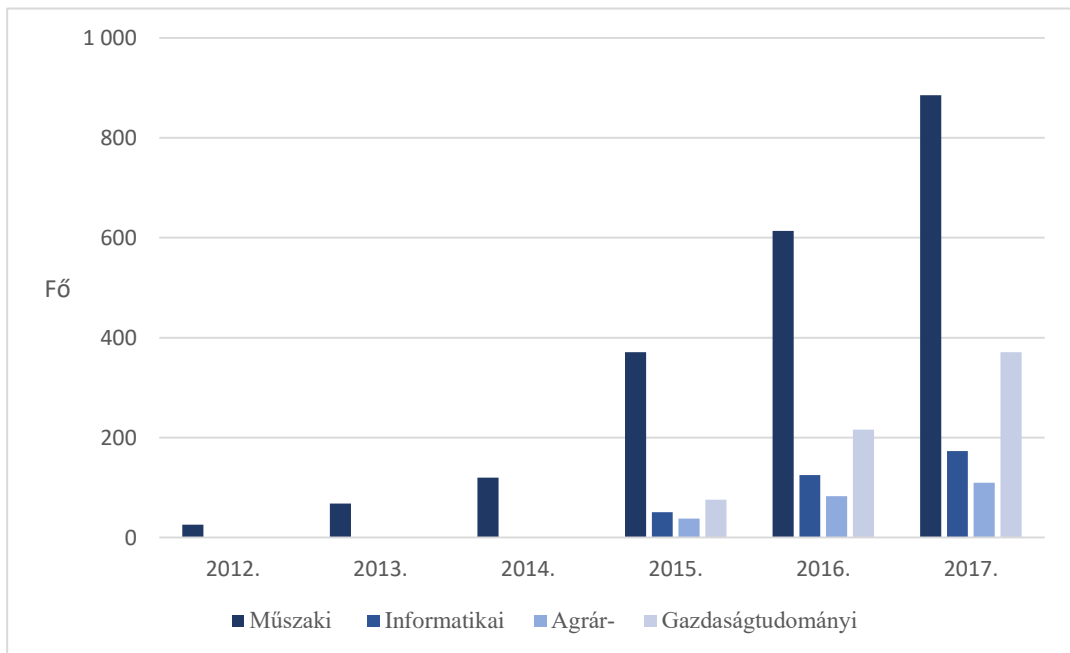
Az állami fenntartású felsőoktatási intézményekben duális képzésben résztvevők számának alakulását 2015 és 2017 között a 4. számú melléklet tartalmazza. 2017-ben a duális képzést indító intézmények közül hat volt, ahol a duális képzésben részesülő hallgatók száma meghaladta a 100 főt. A duális képzésben résztvevők elsősorban a vidéki felsőoktatási intézményekben tanultak.



Az alap- és mesterképzés során duális képzésben résztvevők létszámának alakulását 2012 és 2017 között az 5. ábra mutatja.

5. ábra

### Az alap- és mesterképzés során duális képzésben résztvevők létszámának alakulása 2012 és 2017 között



Forrás: A felsőoktatási intézmények adatszolgáltatása alapján, ÁSZ szerkesztés

A Kormány 2016-ban a „Fokozatváltás a felsőoktatásban” középtávú szakpolitikai stratégiában azt a célt tűzte ki, hogy a duális alapképzésben résztvevő hallgatók aránya a releváns képzési területeken, az elsőévesek körében 2020-ra elérje a 8%-ot.

A duális képzésben résztvevő hallgatói létszám 2015-höz képest 2017-re megháromszorozódott, 1539 fő volt. A duális képzés az alapképzésben volt jellemző, a mesterképzés duális képzettjeinek létszáma 2017-ben 66 fő volt.

A duális képzési létszám az időszakban mind a négy képzési területen folyamatosan emelkedett. A duális képzésre feljogosított négy terület összes hallgatói létszámában a duális képzés hallgatóinak létszámaránya 2015-ben 0,6%, 2016-ban 1,2%, 2017-ben 1,8% volt.

## A duális képzéssel kapcsolatban a felsőoktatásba bevont magántőke

A vállalkozások a duális képzéshez az erőforrások négy csoportját biztosítják:

- a képzéshez szükséges infrastruktúrát, a képzési helyszínt, a képzéshez szükséges anyagokat és eszközöket,
- a képzésben résztvevő vállalati szakembereket, szakértőket, akik kialakítják a képzést megalapozó gyakorlati tananyagot,
- a képzésben résztvevő vállalati oktatókat, mentorokat, akik részt vesznek a hallgatók kiválasztásában, kapcsolatot tartanak mind a hallgatókkal, mind a felsőoktatási intézményekkel, értékeli a hallgatók teljesítményét.
- a képzésben részt vevő hallgatók juttatásait (díjazás, munkaruha, munkaeszközök stb.)<sup>27</sup>

A vállalkozások által biztosított erőforrások egy része az intézményeknél vagy bevételként (intézmény részére juttatott források), vagy kiadás megtakarításként (korábban az intézménynél, de a duális képzés miatt már a vállalkozásnál felmerülő működési és felhalmozási kiadások) jelentkezhetne. Azonban a kérdőívekre adott válaszok szerint az intézmények számviteli rendszerükben nem mutattak ki a duális képzés következményeképpen kiadás megtakarítást.

A kérdőíveken feltett kérdésre mindössze három intézmény jelezte, hogy 2015 és 2017 között pénzbeli támogatást

kapott a vállalkozásoktól közvetlenül a képzési terület gyakorlati oktatásához szükséges eszközhöz, összesen 32,5 millió Ft értékben.

## A duális képzések kiadásai



A duális képzésre feljogosított képzési területekhez tartozó szakok vonatkozásában megkértük a felsőoktatási intézményeket, hogy állapítsák meg az egy hallgatóra jutó éves kiadások összegét. Azonban a duális képzés kiadásaival kapcsolatban az érintett 20 intézmény közül mindössze hat szolgáltatott adatot. A további 14 duális képzést végző intézmény nem végzett számításokat, így nem mutatták ki és nem elemezték, hogy milyen hatással van a duális képzési rendszer a költségvetésükre. A számítások elmaradása hosszabb távon kockázatot fog jelenteni a duális képzés eredményessége, gazdaságossága és hatékonysága mérése szempontjából.

A hat intézmény által megadott adatok alapján az alapképzés keretében végzett

<sup>27</sup> Takács, 2017.

duális képzés egy hallgatóra jutó kiadásainak alakulását az egyes képzési területeken az 5. számú melléklet mutatja.

A kérdőíveken az egy duális képzésben résztvevő hallgatóra jutó kiadásokkal kapcsolatban feltett kérdésekre az intézmények által szolgáltatott adatok mind képzési területenként, mind intézményenként olyan jelentős mértékben térnek el, hogy azokból következtetések levonása nem lehetséges.

Voltak intézmények, amelyek szerint a duális képzés kevesebbe, míg mások szerint ugyanannyiba kerül, mint a nem duális képzés. Azonban olyanok is voltak, amelyek úgy ítélték meg, hogy a duális képzésben oktatott hallgatókra fordított éves kiadások meghaladják ugyanazon képzési terület „normál” hallgatóira fordított éves kiadásokat. Előfordult, hogy intézményen belül az egyik képzési területnél alacsonyabb, másiknál magasabb éves kiadást hoztak ki a duális képzésre, a „normál” képzésnél.

A kérdőívekre adott válaszok egyazon kérdésre adtak ugyanolyan választ: egyetlen intézmény sem mutatott ki erőforrás, illetve költségmegtakarítást a duális képzés eredményeképpen. Még azok az intézmények sem, ahol egyébként a „normál” képzésnél alacsonyabb éves kiadást mutattak ki a duális képzésre.

## A duális képzés teljesítményének intézmények általi mérése



A duális képzés során az adott képzési területhez tartozó szak képzési időszakát, a képzés módszereit, a megszerzett tudás értékelését tartalmazó tantervét, továbbá a gyakorlati képzés kereteit, a képzést végző szervezetet a Duális Képzési Tanács (DKT) minősíti. Ugyanakkor a felsőoktatás rendszerében végzett gyakorlati oktatás színvonalának biztosítása, növelése érdekében szükséges, hogy a felsőoktatási intézmények is értékeljék a duális képzéshez kapcsolódó teljesítményeket.

Az elhelyezkedés mérésére szolgál a Diplomás Pályakövető Rendszer (továbbiakban DPR), melynek működéséről az ÁSZ 2017 márciusában jelentetett meg elemzést.<sup>28</sup> Az elemzés szerint az egyes intézmények együttműködése, a hatékony

<sup>28</sup>

[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2017/dpr\\_elemzes.pdf?ctid=1126](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2017/dpr_elemzes.pdf?ctid=1126)

központi koordináció és az elemzési feladatok megosztása a központ és az intézmények között hozzájárult a DPR kiépítéséhez és működéséhez. A DPR-nek azonban gyenge pontja az intézmények által kérdőívvel megkeresett célcsoportok alacsony és csökkenő válaszadási hajlandósága. A DPR eredményeinek hasznosulása érdekében az intézmények kommunikálják a feldolgozott adatokat, ezek azonban nem a kívánatos arányban érik el az abból legtöbbet profitálni tudó célcsoportokat, azaz a felvételizőket és a munkaadókat.

A kérdőívekre adott válaszokban a 20 intézmény közül 12 jelezte, hogy kialakították a duális képzés teljesítményének mérési, értékelési rendszerét, illetve 11 indikátorokat állapított meg a teljesítmény mérése érdekében. Az intézmények indikátorként a duális és nem duális hallgatók tanulmányi átlagának, elért kreditszintjének összehasonlítása alapján kapott indexeket, a hallgatók által megszerezhető kompetenciákat, a duális képzésben résztvevő vállalkozások, hallgatók számát, a duális hallgatók lemorzsolódási arányát, illetve a duális képzettek elhelyezkedési adatait jelölték meg.

A kérdőívek rákérdeztek arra, hogy a kialakított teljesítménymérési és értékelési rendszer, illetve az indikátorok alapján a duális képzés teljesítménye megfelelő volt-e. Az intézmények a duális képzés teljesítményét minden esetben megfelelőnek értékelték. A megfelelő teljesítmény indokaként:

- a duális hallgatók jobb tanulmányi eredményét (mind a tanulmányi átlag, mind a megszerzett kreditek tekintetében),
- a duális hallgatók alacsony lemorzsolódási arányát,
- a hallgatói projektmunkák magas minősítési értékeit,
- a hallgatók munkamoráljának, munkaminőségének minősítési értékeit,
- a vállalati visszajelzéseket és értékeléseket,
- a hallgatói elégedettségi felmérések eredményeit, valamint
- a DKT által végzett minőségi auditok eredményeit jelölték meg.

A teljesítményértékelések ismertetése során egyik intézmény sem tért ki arra, hogy a kialakított rendszerük méri-e/mérni fogja-e, hogy a hallgatók munkaerőpiacon történő elhelyezkedését hogyan befolyásolta, ha duális képzésben vettek részt.

Az eltelt idő rövidege miatt azonban még nem keletkezett elegendő információ arra vonatkozóan, hogy a munkaerőpiacon milyen sikerességgel tudnak elhelyezkedni a végzett hallgatók, és mennyivel versenyképesebb az ő tudásuk a hagyományos módon képzett társaikhoz képest. Az elhelyezkedési adatok értékelésekor továbbá figyelembe kell venni azt is, hogy a duális képzésben érintett műszaki, informatikai, agrár, gazdaság- és természettudományi területeken jelenleg

komoly munkaerőhiány van, így a végzettek elhelyezkedésére a képzési forma nincs érdemi hatással.

A teljesítményértékelésekben nem foglalkoztak a duális képzéssel kapcsolatban felmerült olyan kérdésekkel, mint pl. a szerződésbontások okaival, azzal, hogy a szerződött hallgatói helyeket miért nem sikerült feltölteni, vagy hogy megfelelő-e a duális képzés teljesítménye, amennyiben az többbe kerül, mint a nem duális képzés.

A teljesítménymérési rendszert nem alkalmazó intézmények jelezték annak közel jövőben történő bevezetését, melyhez az EFOP<sup>29</sup> keretében támogatást<sup>30</sup> is igénybe vehetnek.

A teljesítményt nem mérő intézményeknél a teljesítménymérések és értékelések elmaradása kockázatot jelent a duális képzés keretében végzett gyakorlati oktatás szakmai színvonalának biztosítása, ezáltal a felsőoktatás gyakorlati képzésére közvetlenül és közvetetten (pl. adókedvezmény, -visszatérítés) juttatott költségvetési források felhasználásának hatékonysága szempontjából.

---

<sup>29</sup> Emberi Erőforrás Operatív Program

<sup>30</sup> EFOP-3.5.1-16 Duális és kooperatív felsőoktatási képzések, felsőoktatási szakképzési és szakirányú továbbképzések fejlesztése

## KÖVETKEZTETÉSEK



A magyar felsőoktatási rendszert átalakításától a döntéshozók azt várták, hogy az állam számára olcsóbb, a gazdaság elvárásaihoz jobban igazodó képzési rendszer alakuljon ki. Az elemzés kimutatta, hogy a költségvetésből a felsőoktatásra fordított támogatások összege folyamatosan emelkedett, vagyis a felsőoktatási rendszer az állam számára nem lett olcsóbb. A megnövekedett források elsősorban a felsőoktatási intézmények működését finanszírozták, az elemzett időszakban nem növekedett a beruházási tevékenység. A kiadások növekedését magyarázza többek között a bérek és járulékok emelkedése.

A vállalkozói szféra szerepe a felsőoktatás finanszírozásában nem növekedett. Az államháztartáson kívülről érkezett bevételek mind arányaiban, mind abszolút értékben csökkentek az elemzett időszak alatt.

Összességében elmondható, hogy a felsőoktatásra, ezen belül az oktatási és

kutatási tevékenységre az állam egyre többet költött, miközben a hallgatói létszám jelentősen csökkent az elemzett időszakban. Ezen tendencia okainak részletes megismerésére további elemzés készítése lenne indokolt. Figyelemre méltó azonban, hogy az intézmények által szolgáltatott adatok szerint az egy hallgató képzésére jutó éves kiadások igen jelentős, akár tízszeres eltéréseket is mutattak. Az egy főre jutó kiadások eltéréseinek nagyságából következtethető, hogy a számításokat az intézmények nem egységesen végzik. Az önköltségszámítással kapcsolatos hiányosságokat az Állami Számvevőszék 2015. évi elemzésében már jelezte.<sup>31</sup>

A duális képzés pénzügyi hatásai mérésének feltétele a költségek mérési rendszerének kialakítása. Azonban a felsőoktatásban nem alakították ki a képzési költségek egységes mérési rendszerét. Voltak olyan intézmények, amelyek egyáltalán nem végeztek számításokat az egyes szakok illetve képzési területek éves kiadásaira vonatkozóan. Azoknál pedig, ahol történtek ilyen számítások – a nem azonos módszertan miatt – annyira eltérő értékeket mutattak ki, hogy azok nem voltak összehasonlíthatók, elemezhetőek.

A költségvetés elmaradása, illetve elemzésre alkalmatlansága következtében a döntéshozók nem rendelkeztek információval a felsőoktatási képzési

31

[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulma](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulma)

[nyok/2015/tanulmany\\_az\\_allami\\_felsooktatai\\_intezmenyek\\_gazdalkodasa.pdf](nyok/2015/tanulmany_az_allami_felsooktatai_intezmenyek_gazdalkodasa.pdf)

rendszer átalakítására vonatkozó stratégiai célok végrehajtásáról, a felsőoktatásra juttatott források felhasználásáról. Elemezhető költségszámítások hiányában a felsőoktatás gazdaságosságának és hatékonyságának mérése nem lehetséges.

A gazdaságpolitikai célokat is érvényesítő, teljesítményelvű, a gazdasági szférát jobban kiszolgáló felsőoktatási rendszer kialakításának egyik eszközeként a duális képzést határozták meg.

A duális képzésben résztvevők száma folyamatosan növekedett a bevezetés óta eltelt három évben. Duális képzésre hat képzési területet jelölt ki az állam. Képzés négy területen, a műszaki, informatikai, agrár- és gazdaságtudományi területeken indult. A természettudományi, illetve szociális területeken nem volt duális képzés.

A duális képzésben érintett négy terület összes hallgatói létszámában a duális képzés hallgatóinak létszám aránya 2017-ben mindössze 1,8% volt, ami a várakozásokhoz képest alacsony érték. Több műszaki képzést végző vidéki egyetem esetében azonban a duális képzésben résztvevő hallgatók száma meghaladta a 100 főt, ami esetükben a felsőoktatási és a gazdasági szféra eredményes együttműködését jelzi. A viszonylag alacsony részvétel okai között számottevő tényező lehet, hogy a duális képzésben részt vevő műszakai, informatikai és agrár-tudományi területeken az utóbbi években jelentős munkaerőhiány alakult ki, így a hallgatók számára már nem jelent munkaerő-piaci

versenyelőnyt a duális képzésben való részvétel.

Amennyiben a duális képzésben az állam mint munkaadó is megjelenne, úgy annak volumene jelentősen növelhető lenne. Emellett a közigazgatás a duális képzésben résztvevő hallgatók képzésével olyan elkötelezett, fiatal munkavállalókat nyerne, akik otthonosan mozognak a közszféra különböző területein és eredményesen alkalmazkodnak e terület sajátos követelményeihez.

A duális képzés teljesítményének mérését az érintett intézményeknek több mint a fele megkezdte. A mérések szerint a duális képzés teljesítménye mindegyik intézményben megfelelő volt.

## IRODALOMJEGYZÉK

- „Fokozatváltás a felsőoktatásban” középtávú szakpolitikai stratégia 2016  
[http://www.kormany.hu/download/c/9c/e0000/Fokozatvaltas\\_Felsooktatásban\\_HONLAPRA.PDF](http://www.kormany.hu/download/c/9c/e0000/Fokozatvaltas_Felsooktatásban_HONLAPRA.PDF) (letöltés: 2018. május 31.)
- Ailer Piroska: Duális képzés – tapasztalatok, eredmények, Neumann János Egyetem, 2017. 10. 28. ppt. [http://www.mkt.hu/wp-content/uploads/2017/10/Ailer\\_Piroska.pdf](http://www.mkt.hu/wp-content/uploads/2017/10/Ailer_Piroska.pdf), (letöltés: 2018. május 31.)
- Bolognai Nyilatkozat  
<https://tka.hu/docs/palyazatok/bolognainyilatkozat1410131206.pdf> (letöltés: 2018. május 31.)
- Csekei László: Közös európai válasz a közös európai problémákra: a bolognai folyamat és az Európai Felsőoktatási Térség, 2010  
[https://www.felvi.hu/pub\\_bin/dload/felsooktatasisimuhely/FeMu/2010\\_1/Femu\\_2010\\_1\\_9-22.pdf](https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/felsooktatasisimuhely/FeMu/2010_1/Femu_2010_1_9-22.pdf) (letöltés ideje: 2018. június 8.)
- Duális Képzési Tanács: A duális felsőfokú képzés alapelvei,  
[https://www.oktatas.hu/pub\\_bin/dload/felsooktatasisimuhely/FeMu/2010\\_1/Femu\\_2010\\_1\\_9-22.pdf](https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/felsooktatasisimuhely/FeMu/2010_1/Femu_2010_1_9-22.pdf) (letöltés ideje: 2018. május 31.)
- Fokozatváltás a felsőoktatásban – A teljesítményelvű felsőoktatás fejlesztésének irányvonalai <http://www.kormany.hu/download/d/90/30000/fels%C5%91oktat%C3%A1si%20koncepti%C3%B3.pdf> (letöltés: 2018. május 31.)
- Boncsér Zoltán István (Humanitas Socialis Kft.): Képzési tanácsadó – A duális képzés gyakorlati fejlesztése (tanulmány), 2015., [http://4.2.2.d.dbmtka.hu/wp-content/uploads/2016/04/422\\_0005\\_kepzési\\_tanacsadas\\_tanulmány\\_A\\_dualis\\_kepzés\\_gyakorlati\\_fejlesztése.pdf](http://4.2.2.d.dbmtka.hu/wp-content/uploads/2016/04/422_0005_kepzési_tanacsadas_tanulmány_A_dualis_kepzés_gyakorlati_fejlesztése.pdf) (letöltés: 2018. május 31.)
- Széll Kálmán Terv – Összefogás az adósság ellen <http://2010-2014.kormany.hu/download/4/d1/20000/Sz%C3%A9ll%20K%C3%A1lm%C3%A1n%20Terv.pdf> (letöltés: 2018. május 31.)
- T/10377. számú törvényjavaslat Magyarország 2017. évi költségvetéséről  
<http://www.parlament.hu/irom40/10377/10377.pdf> (letöltés: 2018. május 31.)
- T/1143. számú törvényjavaslat A Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. CCIV törvény végrehajtásáról fejezeti kötetek [http://www.parlament.hu/irom40/01143/2013zsz\\_fejezeti\\_5.pdf](http://www.parlament.hu/irom40/01143/2013zsz_fejezeti_5.pdf) (letöltés: 2018. május 31.)
- T/12002. számú törvényjavaslat A Magyarország 2012. évi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény végrehajtásáról fejezeti kötetek



<http://www.parlament.hu/irom39/12002/adatok/fejezetek/fejezetek.htm> (letöltés: 2018. május 31.)

T/12284. számú törvényjavaslat A Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. C. törvény végrehajtásáról fejezeti kötetek <http://www.parlament.hu/irom40/12284/adatok/fejezetek/fejezetek.htm> (letöltés: 2018. május 31.)

T/17578. számú törvényjavaslat A Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. C. törvény végrehajtásáról fejezeti kötetek <http://www.parlament.hu/irom40/17578/adatok/fejezetek/fejezetek.htm> (letöltés: 2018. május 31.)

T/5954. számú törvényjavaslat A Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. CCXXX. törvény végrehajtásáról fejezeti kötetek <http://www.parlament.hu/irom40/05954/adatok/fejezetek/fejezetek.htm> (letöltés: 2018. május 31.)

Németh Erzsébet - Kisgergely István - Horváthné Herbát Mária - Vértényi Gábor Jenő - Bus András Péter - Jakovác Katalin - Eötvös Magdolna - Szudi Ferencné - Weltherné Szolnoki Dóra (2015.): „Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodása és működése – Ellenőrzési tapasztalatok”,  
[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2015/tanulmany\\_az\\_allami\\_felsooktatasi\\_intezmenyek\\_gazdalkodasa.pdf](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2015/tanulmany_az_allami_felsooktatasi_intezmenyek_gazdalkodasa.pdf)

Tímás Balázs - Pulay Gyula Zoltán - Právitzné Pejkó Noémi - Vasvári Tamás (2017.): Elemzés – diplomás pályakövető rendszer működése  
[https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek\\_tanulmanyok/2017/dpr\\_elemzes.pdf?ctid=1126](https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2017/dpr_elemzes.pdf?ctid=1126)

Szigeti Ádám: A duális képzés bevezetése a felsőoktatásban  
<https://docplayer.hu/5550152-A-dualis-kepzes-bevezetese-a-felsooktatásban-szigeti-adam-felsooktatásért-felelős-államtitkárság.html>

## MELLÉKLETEK

### 1. számú melléklet

#### ÁLLAMI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS KÉPZÉSI TERÜLETEIK

##### Állami egyetemek

	Megnevezés	Képzési terület
	<b>Állami egyetemek</b>	
1	Állatorvostudományi Egyetem	Agrár, természettudomány.
2	Budapesti Corvinus Egyetem	Agár, gazdaságtudományok, informatika, pedagógusképzés, társadalomtudomány.
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	Bölcseztudomány, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, pedagógusképzés, társadalomtudomány, természettudomány.
4	Debreceni Egyetem	Agrár, bölcseztudomány, gazdaságtudományok, informatika, jogi, műszaki, művészet, orvos- és egészségtudomány, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány, természettudomány.
5	Eötvös Loránd Tudományegyetem	Bölcseztudomány, gazdaságtudományok, informatika, jogi, műszaki, művészetközvetítés, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány, természettudomány.
6	Kaposvári Egyetem	Agár, gazdaságtudományok, műszaki, művészet, művészetközvetítés, pedagógusképzés, társadalomtudomány.
7	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	Művészet, pedagógusképzés
8	Magyar Képzőművészeti Egyetem	Művészet, pedagógusképzés
9	Magyar Táncművészeti Egyetem	Művészet, pedagógusképzés
10	Miskolci Egyetem	Bölcseztudomány, gazdaságtudományok, informatika, jogi, műszaki, művészet, orvos- és egészségtudomány, pedagógusképzés, társadalomtudomány, természettudomány.

11	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	Művészet, pedagógusképzés
12	Nemzeti Közszolgálati Egyetem	Államtudományi, gazdaságtudományok, műszaki, társadalomtudomány
13	Óbudai Egyetem	Agár, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, pedagógusképzés, természettudomány.
14	Pannon Egyetem	Agrár, bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, pedagógusképzés, társadalomtudomány, természettudomány.
15	Pécsi Tudományegyetem	Agrár, bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, informatika, jogi, műszaki, művészet, művészetközvetítés, orvos- és egészség tudomány, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány, természettudomány.
16	Semmelweis Egyetem	Orvos- és egészség tudomány, pedagógusképzés, társadalomtudomány.
17	Soproni Egyetem	Agrár, bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, művészet, pedagógusképzés, társadalomtudomány.
18	Szegedi Tudományegyetem	Agrár, bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, informatika, jogi, műszaki, művészet, művészetközvetítés, orvos- és egészség tudomány, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány, természettudomány.
19	Szent István Egyetem	Agár, bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, műszaki, művészet, pedagógusképzés, társadalomtudomány, természettudomány.
20	Széchenyi István Egyetem	Agrár, bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, informatika, jogi, műszaki, művészet, orvos- és egészség tudomány, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány.
21	Színház- és Filmművészeti Egyetem	Művészet, művészetközvetítés.
22	Testnevelési Egyetem	Pedagógusképzés, sporttudomány.
<b>Állami alkalmazott tudományok egyetemei</b>		
23	Budapesti Gazdasági Egyetem	Bölcsész tudomány, gazdaságtudományok, informatika, pedagógusképzés, társadalomtudomány.
24	Dunaújvárosi Egyetem	Gazdaságtudományok, informatika, művészeti, műszaki, pedagógusképzés, társadalomtudomány.

25	Eszterházy Károly Egyetem	Agár, bölcsészettudomány, gazdaságtudományok, informatika, művészet, művészetközvetítés, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány, természettudomány.
26	Neumann János Egyetem	Agár, bölcsészettudomány, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, pedagógusképzés.
27	Nyíregyházi Egyetem	Agár, bölcsészettudomány, gazdaságtudományok, informatika, műszaki, művészetközvetítés, pedagógusképzés, sporttudomány, társadalomtudomány, természettudomány.
<b>Állami főiskola</b>		
28	Eötvös József Főiskola	Gazdaságtudományok, pedagógusképzés.

## 2. számú melléklet

### A KÉRDŐÍVEN FELTETT KÉRDÉSEK

A duális képzés jellemző adataival kapcsolatban a kérdőíven feltett kérdések:

1. Végeztek-e duális képzést? (I/N)
2. A duális képzésre vonatkozóan hány céggel kötöttek szerződést? (db)
3. A megkötött duális képzési szerződések hány főre vonatkoztak? (fő) ebből:
3.1. műszaki (fő)
3.2. informatikai (fő)
3.3. agrár (fő)
3.4. természettudományi (fő)
3.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
3.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
4. A duális képzés tervezett hallgatói létszáma (fő) ebből:
4.1. műszaki (fő)
4.2. informatikai (fő)
4.3. agrár (fő)
4.4. természettudományi (fő)
4.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
4.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
5. Amennyiben a megkötött szerződésekben szereplő létszámok eltértek a tervezett hallgatói létszámtól, kérjük néhány mondatban fogalmazza meg az okokat!
6. Került-e sor duális képzési szerződés felmondására? (I/N) Ha igen:
6.1. Foglalja össze néhány mondatban, hogy: <ul style="list-style-type: none"> <li>- hány alkalommal történt szerződésbontás,</li> <li>- melyik fél mondta fel a szerződést,</li> <li>- mi volt a felmondás fő oka, ezen belül hány esetben volt az ok az, hogy a vállalkozás nem a megfelelő képzési szintet nyújtotta, vagy nem teljesítette az adminisztrációs kötelezettségeket.</li> </ul>
7. Kapott-e a vállalkozásoktól az intézmény a duális képzéshez közvetlenül eszközt? (I/N) Ha igen:
7.1. A kapott eszközök értéke összesen (E Ft)
8. A duális képzés teljesítményének mérése érdekében határoztak-e meg indikátorokat? (I/N)
9. Kialakították-e a duális képzéssel kapcsolatban a teljesítménymérési és értékelési rendszert? (I/N) Ha igen:
9.1. A kialakított teljesítménymérési és értékelési rendszer, illetve az indikátorok alapján a duális képzés teljesítménye megfelelő volt-e? (I/N)

9.2. Ismertesse néhány mondatban a duális képzés teljesítményértékelési rendszere alapján kapott eredményeket.

**Az alap- és mesterképzés, illetve a különböző képzési területek hallgatóinak létszámával kapcsolatban a kérdőívben feltett kérdések:**

1. Az alapképzésben résztvevő hallgatók száma összesen (fő) ebből:
1.1. műszaki (fő)
1.2. informatikai (fő)
1.3. agrár (fő)
1.4. természettudományi (fő)
1.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
1.6. .... (fő) <i>Kérjük az intézmény tényleges képzési területeinek megfelelően kitölteni a felsorolás további bővítésével! (A 389/2016. (XII. 2.) Korm. Rendelet 1. mellékletében az alap- és mesterképzés esetében meghatározottak szerint.)</i>
2. Az alapképzés keretében duális képzésben résztvevő hallgatók száma (fő) ebből:
2.1. műszaki (fő)
2.2. informatikai (fő)
2.3. agrár (fő)
2.4. természettudományi (fő)
2.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
2.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
3. A duális képzésben résztvevőkből az államilag finanszírozott hallgatói létszám (fő) ebből:
3.1. műszaki (fő)
3.2. informatikai (fő)
3.3. agrár (fő)
3.4. természettudományi (fő)
3.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
3.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
4. A duális képzés keretében alapképzést végzett hallgatók száma (fő)
5. Mesterképzésben résztvevő hallgatók száma (fő) ebből:
5.1. műszaki (fő)
5.2. informatikai (fő)
5.3. agrár (fő)
5.4. természettudományi (fő)
5.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
5.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
6. A mesterképzés keretében duális képzésben résztvevő hallgatók száma (fő) ebből:

6.1. műszaki (fő)
6.2. informatikai (fő)
6.3. agrár (fő)
6.4. természettudományi (fő)
6.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
6.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
7. A duális képzésben résztvevőkből az államilag finanszírozott hallgatói létszám (fő) ebből:
7.1. műszaki (fő)
7.2. informatikai (fő)
7.3. agrár (fő)
7.4. természettudományi (fő)
7.5. gazdaságtudományi képzési területen (fő)
7.6. ....(fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
8. A duális képzés keretében mesterképzést végzett hallgatók száma (fő)
9. Amennyiben a vállalkozókkal duális képzésre megkötött szerződésekben szereplő létszámok eltértek a tényleges hallgatói létszámtól, kérjük néhány mondatban fogalmazza meg az okokat!

### A képzési területek költségeinek alakulásával kapcsolatban a kérdőívben feltett kérdések:

1. Rendelkeztek-e az egyes szakok, illetve képzési területek költségeinek elkülönített nyilvántartásával? (I/N)
2. Végeztek-e számításokat az egyes szakok, illetve képzési területek költségeire vonatkozóan? (I/N)
3. Az alapképzés keretében résztvevő hallgatók átlagos képzési költsége (Ft/fő) ebből:
3.1. műszaki (Ft/fő)
3.2. informatikai (Ft/fő)
3.3. agrár (Ft/fő)
3.4. természettudományi (Ft/fő)
3.5. gazdaságtudományi képzési területen (Ft/fő)
3.6. .... (Ft/fő) <i>Kérjük az intézmény tényleges képzési területeinek megfelelően kitölteni a felsorolás további bővítésével! (A 389/2016. (XII. 2.) Korm. Rendelet 1. mellékletében az alap- és mesterképzés esetében meghatározottak szerint.)</i>
4. Végeztek-e számításokat az alapképzés keretében történő duális képzés költségeire vonatkozóan? (I/N) Ha igen:
4.1. Az alapképzés keretében duális képzésben résztvevő hallgatók átlagos képzési költsége (Ft/fő) ebből:
4.1.1. műszaki (Ft/fő)
4.1.2. informatikai (Ft/fő)
4.1.3. agrár (Ft/fő)
4.1.4. természettudományi (Ft/fő)

4.1.5. gazdaságtudományi képzési területen (Ft/fő)
4.1.6. .... (Ft/fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
4.2. Mutattak-e ki a duális képzés miatt erőforrás, illetve költségmegtakarítást? (I/N) Ha igen, mennyi volt a megtakarított:
4.2.1. létszám (fő)
4.2.2. személyi juttatás és járulék (E Ft)
4.2.3. dologi kiadás (E Ft)
4.2.3.1. Ismertesse néhány mondatban a megtakarított dologi kiadás típusát (pl. közüzemi díjak, takarítási szolgáltatás díja stb.)
5. Mesterképzés keretében résztvevő hallgatók átlagos képzési költsége (Ft/fő) ebből:
5.1. műszaki (Ft/fő)
5.2. informatikai (Ft/fő)
5.3. agrár (Ft/fő)
5.4. természettudományi (Ft/fő)
5.5. gazdaságtudományi képzési területen (Ft/fő)
5.6. .... (Ft/fő) <i>Kérjük az intézmény tényleges képzési területeinek megfelelően kitölteni a felsorolás további bővítésével! (A 389/2016. (XII. 2.) Korm. Rendelet 1. mellékletében az alap- és mesterképzés esetében meghatározottak szerint.)</i>
6. Végeztek-e számításokat a mesterképzés keretében történő duális képzés költségeire vonatkozóan? (I/N) Ha igen:
6.1. A mesterképzés keretében duális képzésben résztvevő hallgatók átlagos képzési költsége (Ft/fő) ebből:
6.1.1. műszaki (Ft/fő)
6.1.2. informatikai (Ft/fő)
6.1.3. agrár (Ft/fő)
6.1.4. természettudományi (Ft/fő)
6.1.5. gazdaságtudományi képzési területen (Ft/fő)
6.1.6. .... (Ft/fő) <i>A felsorolás további duális képzési területekkel egészíthető ki.</i>
6.2. Mutattak-e ki a duális képzés miatt erőforrás, illetve költségmegtakarítást? (I/N) Ha igen, mennyi volt a megtakarított:
6.2.1. létszám (fő)
6.2.2. személyi juttatás és járulék (E Ft)
6.2.3. dologi kiadás (E Ft)
6.2.3.1. Ismertesse néhány mondatban a megtakarított dologi kiadás típusát (pl. közüzemi díjak, takarítási szolgáltatás díja stb.)



**A képzési bevételek alakulásával kapcsolatban a kérdőíven feltett kérdések:**

1. Alapképzés normatív támogatása összesen (E Ft) ebből:
1.1. duális képzés normatív támogatása (E Ft)
2. Az alapképzés további támogatásai összesen (E Ft) ebből:
2.1. működési célú támogatások összesen (E Ft) ebből:
2.1.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)
2.1.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)
2.1.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:
2.1.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)
2.2. felhalmozási célú támogatások összesen (E Ft) ebből:
2.2.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)
2.2.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)
2.2.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:
2.2.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)
3. A 2. pont alatti támogatásokból a duális képzéshez kapott támogatások összesen (E Ft) ebből:
3.1. működési célú támogatások összesen (E Ft) ebből:
3.1.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)
3.1.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)
3.1.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:
3.1.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)
3.2. felhalmozási célú támogatások összesen (E Ft) ebből:
3.2.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)
3.2.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)
3.2.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:
3.2.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)
4. Mesterképzés normatív támogatása összesen (E Ft) ebből:
4.1. duális képzés normatív támogatása (E Ft)
5. A mesterképzés további támogatásai összesen (E Ft) ebből:
5.1. működési célú támogatások összesen (E Ft) ebből:
5.1.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)
5.1.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)
5.1.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:
5.1.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)
5.2. felhalmozási célú támogatások összesen (E Ft) ebből:
5.2.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)
5.2.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)
5.2.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:
5.2.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)

6. Az 5. pont alatti támogatásokból a duális képzéshez kapott támogatások összesen (E Ft) ebből:

6.1. működési célú támogatások összesen (E Ft) ebből:

6.1.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)

6.1.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)

6.1.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:

6.1.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)

6.2. felhalmozási célú támogatások összesen (E Ft) ebből:

6.2.1. Eu-s pályázati támogatások (E Ft)

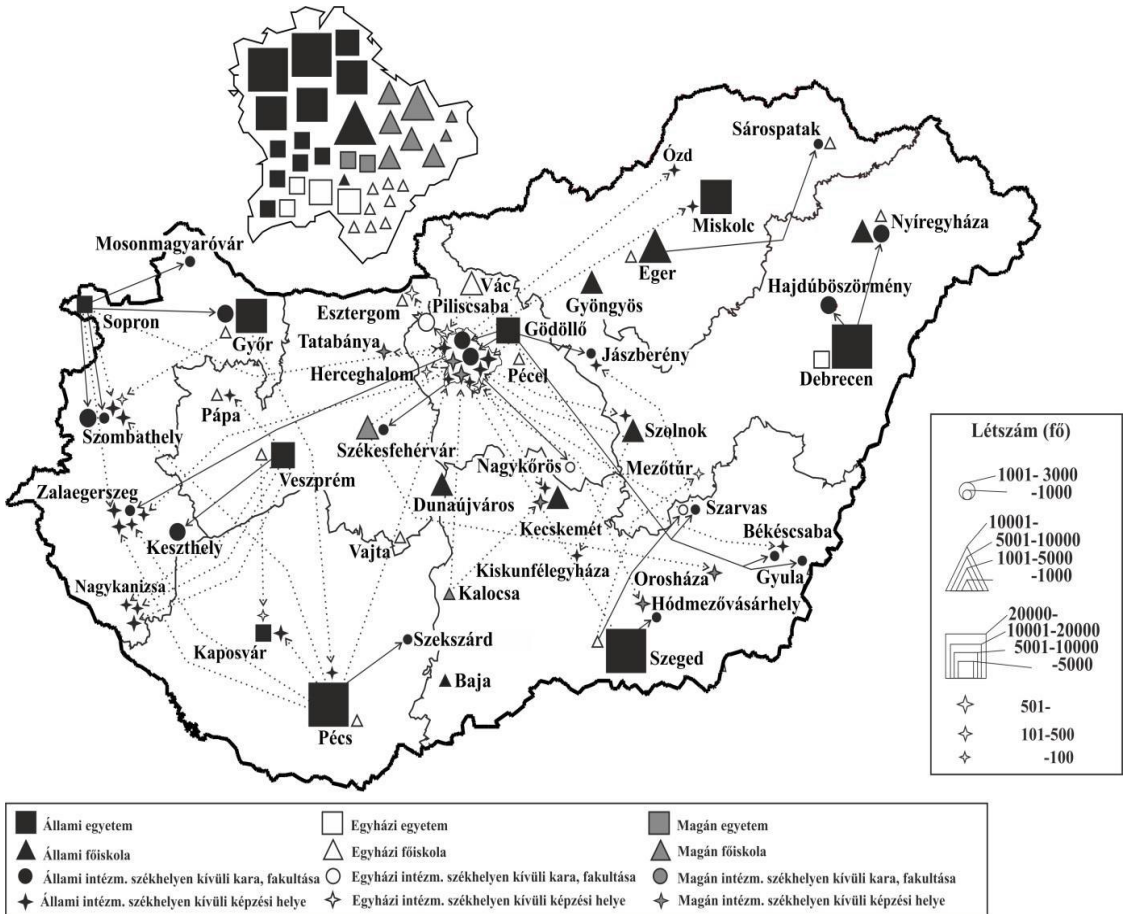
6.2.2. hazai támogatások államháztartáson belülről (E Ft)

6.2.3. hazai támogatások államháztartáson kívülről (E Ft) ebből:

6.2.3.1. vállalkozások támogatásai (E Ft)

### 3. számú melléklet

#### A felsőoktatási intézmények területi elhelyezkedése



Forrás: Fokozatváltás a felsőoktatásban – középtávú szakpolitikai stratégia 2016.

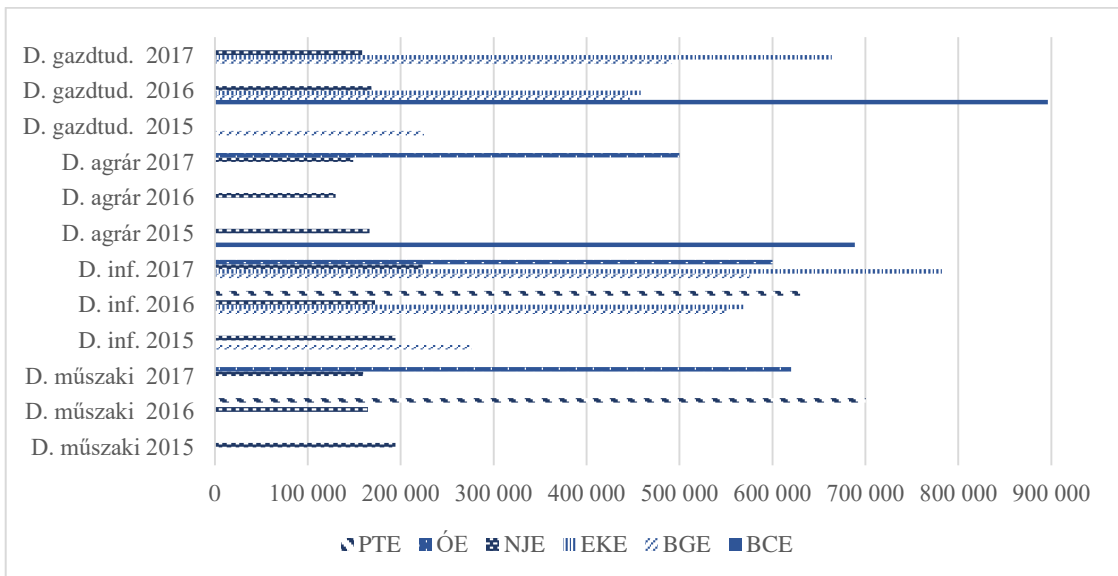
## 4. számú melléklet

Az állami fenntartású felsőoktatási intézményekben duális képzésben résztvevők számának alakulása 2015 és 2017 között

Megnevezés	2015.	2016.	2017.
<b>Állami egyetemek</b>			
Állatorvostudományi egyetem	0	0	0
Budapesti Corvinus Egyetem	8	18	49
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	0	0	8
Debreceni Egyetem	29	57	90
Eötvös Loránd Tudományegyetem	0	0	88
Kaposvári Egyetem	16	25	22
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	0	0	0
Magyar Képzőművészeti Egyetem	0	0	0
Magyar Táncművészeti Egyetem	0	0	0
Miskolci Egyetem	42	100	162
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	0	0	0
Nemzeti Közszerződési Egyetem	0	0	27
Óbudai Egyetem	19	77	102
Pannon Egyetem	20	85	130
Pécsi Tudományegyetem	48	83	102
Semmelweis Egyetem	0	0	0
Soproni Egyetem	69	60	28
Szegedi Tudományegyetem	7	43	72
Szent István Egyetem	7	45	63
Széchenyi István Egyetem	5	20	41
Színház- és Filmművészeti Egyetem	0	0	0
Testnevelési Egyetem	0	0	0
<b>Állami alkalmazott tudományok egyetemei</b>			
Budapesti Gazdasági Egyetem	58	126	190
Dunaújvárosi Egyetem	3	15	47
Eszterházy Károly Egyetem	0	7	9
Neumann János Egyetem	173	218	272
Nyíregyházi Egyetem	12	31	37
<b>Állami főiskola</b>			
Eötvös József Főiskola	16	20	0

## 5. számú melléklet

### Az alapképzés keretében végzett duális képzés egy hallgatóra jutó kiadásainak alakulása az egyes képzési területeken



A felsőoktatási intézmények adatszolgáltatása alapján, ÁSZ szerkesztés

## ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levélcím: 1364 Budapest 4. Pf. 54

Telefon: +36 1 484 9100 Telefax: +36 1 484 9200

[www.asz.hu](http://www.asz.hu)